

DARBININKAS

Vol. LXXXVI, Nr. 27
July - Liepa 20, 2001 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

LIETUVOJE
ir apie
LIETUVĄ

Protestuodamas prieš siūlymą paskirti Rusijos atstovą įtakingo Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos (ETPA) komiteto vadovu, iš Asamblėjos politinės Europos demokratų grupės (EDG) vicepirmininkų atsistatydino Lietuvos Seimo delegacijos narys, konservatorius Vytautas Landsbergis. V. Landsbergis įteikė Europos demokratų grupės, vienijančios konservatorių partijų atstovus ET parlamentinėje asamblėjoje, nariams prašymą išbraukti jį iš grupės vicepirmininkų. Jis yra vienas iš dvylikos EDG grupės vicepirmininkų. Iš viso ši grupė vienija apie 80 parlamentarų, atstovaujančių nacionalinėms delegacijoms ETPA. Konservatorius taip pasielgė, protestuodamas prieš daugumos grupės narių ketinimą siūlyti Rusijos delegacijos vadovo Dmitrijaus Rogožino kandidatūrą į ETPA Politinio komiteto pirmininkus. Šio komiteto pirmininko rinkimai numatyti kitoje ETPA sesijoje rudenį. D. Rogožinas yra Rusijos Valstybės Dūmos Tarptautinių reikalų komiteto pirmininkas. Pareiškime V. Landsbergis apkaltino D. Rogožiną melavus ETPA. Pasak V. Landsbergio, Rusijos parlamentaras sausio mėnesį vykusioje ETPA sesijoje tyčia suklaidino Asamblėją, teigdamas, jog 1997 m. išrinkto Čėčėnijos parlamento kadencija yra pasibaigusi. Tarptautinė bendruomenė pripažino, jog 1997 m. Čėčėnijoje vykę rinkimai buvo demokratiški, tačiau parlamento darbas nutrūko, užpėrnai įsipliėskus naujam kariniam Čėčėnijos ir Rusijos konfliktui. Čėčėnijos Respublikos Iškėrėja parlamento įgaliojimai baigsis 2002 m., tačiau čėčėnų parlamentarai yra priėmę sprendimą pratęsti kadenciją neribotam laikui, kol pasibaigs karinis konfliktas. D. Rogožino vadovaujamas Valstybės Dūmos komitetas turi apsispręsti dėl Lietuvos ir Rusijos sienos sutarties teikimo Dūmai ratifikuoti. V. Landsbergis nemano, jog jo protestas gali kaip nors paveikti sienos sutarties ratifikavimo eigą. 1997 metais pasirašytas Rusijos ir Lietuvos sienos sausumoje ir Baltijos jūroje sutartis Seimas ratifikavo 1999 metų rudenį.

- Buvęs ministras pirmininkas ir LDDP pirmininkas Adolfas Šleževičius turėtų atgauti savo garsų indėlį, kurio atsiėmimas iš Akcinio inovacinio banko prieš penkerius metus jam kainavo premjero postą. Visą indėlį, nepaisydamas nurodymo paimti tik dalį jo, kelias dienas prieš paskelbiant banką nemokiu, atsiėmė p. Šleževičiaus padėjėjas. Kilus triukšmui žiniasklaidoje, politikas tada atgal į banką grąžino dalį pinigų, kurių iki šiol negalėjo atsiimti. Vilniaus apygardos teismas priėmė ekspremjerui palankų sprendimą. Turto bankas turėtų grąžinti Adolfui Šleževičiui šiek tiek daugiau nei 135 tūkst. litų, tačiau ketina apskųsti šį teismo sprendimą.

LIETUVOS SEIMAS PRITARĖ ALGIRODO BRAZAUSKO VYRIAUSYBĖS PROGRAMAI

Lietuvos Seimas liepos 12 d. daugumos balsais pritarė 12-osios Lietuvos Vyriausybės programai, tuo suteikdamas įgaliojimus veikti socialdemokratų vadovo Algirdo Brazausko sudarytam Ministrų kabinetui.

Liberalai, konservatoriai ir dalis Jungtinės frakcijos narių balsavo prieš. Jų tvirtinimu, programa yra labai abstrakti, vien aptakūs žodžiai. Prisiekus ministrams darbą pradėjo nauja Vyriausybė.

Naujoji vyriausybė žada vykdyti socialiai orientuotą vidaus politiką, o užsienio politikoje - išsaugoti šalies orientaciją į euroatlantinę integraciją ir geros kaimynystės santykius. BNS

NAUJŲJŲ REFORMATORIŲ LIETUVOS VYRIAUSYBĖ?

Vytautas Rubavičius

Visos ankstesnės vyriausybės ateidavo iškilusios reformų šūkį, tačiau netrukdamo paaiškėti, kad esminės valstybės problemos tik gilėja, o pagrindinė reformų kryptis išlieka ta pati - kuo greičiau "reformatorių" gyvenimą padaryti dar geresnį.

Nepakitusi išlieka ir privatizavimo strategija - padėti pirkejams numušti parduodamų objektų kainą ir sukurpti

tokias sutartis, kad pardavėjas įvairiais netiesioginiais būdais dar ir primokėtų. Galima tik įsivaizduoti, kiek iš to uždirba "strategai". Todėl tokia vangi, aptaki, paviršutiniška yra pabuvojusių valdžioje kritika, nukreipta į jų oponentus. Tačiau kaip aršiai puolama aiškintis dėl kokių programinės retorikos "klaidų" ar "netikslumų", nors visi puikiai supranta, kad tos programos yra

tik būtino "demokratijos žaidimo" elementas, žaidėjų niekuo realiai neįpareigojantis.

Konservatoriai turėjo ketverius metus Lietuvos laivyno sunaikinimo bylai sutvarkyti (toks buvo jų pažadas), o dabar girdime jų abejones, ar naujoji valdžia "benorėsianti" "Jūros" bylą užbaigti. Nenorės, nes jokia nenorėjo, kadangi valdžioje pernelyg daug su ja susijusių ir iš jos praturtėjusių žmonių. Galimas tik vienoks ar kitoks baigimo "spektaklis", bet ir jis atrodo pernelyg pavojingas - prisiminkime kad ir Vakarų banko atvejį.

(nukelta į 2 psl.)

DAUGUMA LIETUVOS GYVENTOJŲ NORI Į NATO

Lietuvos siekį tapti NATO nare remia arba jam neprieštaruoja beveik 64 procentai šalies gyventojų, rodo viešosios nuomonės tyrimas.

Per birželio mėnesį atliktą apklausą 20,5 proc. apklaustųjų visiškai pritarė kuo greitesnei Lietuvos integracijai į NATO, 25,6 proc. pritarė iš esmės, teigdami, kad valstybė kartu turėtų spręsti aktualias ekonomines ir socialines problemas.

17,7 proc. apklaustųjų neprieštaruoja Lietuvos narystei NATO, tačiau norėtų daugiau informacijos apie tai.

17,4 proc. apklaustųjų Lietuvos siekiui tapti NATO nare pritarė, jei įsitikintų, kad pigiau valstybės saugumo užtikrinti neįmanoma, o visos krašto apsaugai skirtos lėšos naudojamos efektyviai ir atsakingai.

25,5 proc. apklaustųjų pareiškė, kad narystė NATO Lie-



tuvai nereikalinga. 4,8 proc. apklaustųjų teigė, kad Lietuvos integracija į NATO ir Lietuvos valstybės saugumo perspektyvos jiems nerūpi.

Kovo mėnesį Lietuvos narystę Aljanse palaikė 51,2 proc. Lietuvos gyventojų. Jų nuomone, narystė NATO užtikrintų saugumą ir stabilumą, skatintų užsienio investicijų atėjimą į Lietuvą, ekonomikos plėtrą,

pranešė URM Spaudos skyrius.

UR viceministro, vyriausiojo Lietuvos integracijos į NATO koordinatoriaus Giedriaus Čekuolio nuomone, gyventojų paramos narystei Aljanse didėjimą lėmė gegužės pabaigoje Vilniuje vykusio NATO Parlamentinės Asamblėjos sesija, optimistiniai JAV prezidento George Busho pareiškimai apie būsimą NATO plėtrą jam lankantis Briuselyje ir Varšuvoje bei aktyvi Lietuvos diplomatinė veikla.

Lietuva siekia gauti pakvietimą į NATO per 2002 metų rudenį Prahoje rengiamą Aljanso viršūnių susitikimą.

Apklausa Užsienio reikalų ministerijos užsakymu birželio 7-11 dienomis atliko Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras "Vilmorus". Apklausta 1056 apklaustųjų iš 18 Lietuvos miestų ir 56 kaimų. BNS

MIRĖ DAIL. VYTAUTAS KALINAUSKAS

Birželio 15 naktį, eidamas 73-uosius metus, po sunkios ligos mirė žymus Lietuvos grafikas Vytautas Kalinauskas. Kaip pranešė Lietuvos Dailininkų Sąjunga (LDS), sekmdienį, birželio 17 d., V. Kalinauskas buvo pašarvotas Šv. Jono bažnyčioje Vilniuje. Pagal norą, išreikštą testamente, dailininkas buvo sudegintas.

Užuojautoje giminėms ir artimiesiems prezidentas Valdas Adamkus apgailestavo, kad Lietuva neteko asmenybės, laikytos išties dešimtmečių Lietuvos meno gyvybingumo, nuolatinio atsinaujinimo ženklu: "Žodžiais sunku nusakyti, kokios įtaigos ir kokio geranoriškumo, dalyto studentams, žiūrovams, visiems meno gerbėjams, asmenybės netekome", - rašoma prezidento užuojautoje.

V. Kalinauskas gimė 1929 m. sausio 3 d. Joniškėlyje, Šiaurės Lietuvoje. 1952-1958 metais jis studijavo grafiką Lietuvos valstybiniam dailės institute, nuo 1958-ųjų pradėjo dalyvauti parodose, surengė per dvidešimt personalinių parodų. V. Kalinauskas labiausiai buvo žinomas kaip grafikas, tačiau jį įnešė indėlį ir į teatro bei kino meną.



Dailininkas Vytautas Kalinauskas

Profesinę veiklą dailininkas pradėjo, kurdamas estampus. Vienas pirmųjų įsimintinų ciklų buvo "Senojo Vilniaus Zodiakas", sukurtas 1966 m. V. Kalinauskas taip pat buvo knygos meno žinovas bei kūrėjas. Jis iliustravo ir apipavidalino daugiau kaip 200 knygų, tarp kurių iškiliausiais darbais knygos meno srityje yra laikomas J.V. Gėtės *Faustas* ir Dantės *Dieviškoji komedija*.

Kaip scenografas V. Kalinauskas ėmė reikštis septintojo dešimtmečio viduryje ir sukūrė scenovaizdžius daugiau kaip 30-čiai spektaklių bei 11-kai kino filmų. Pradėjęs tapyti dar

1966 metais, V. Kalinauskas vėl sugrįžo prie šios srities 1995-aisiais. Per paskutiniuosius penkerius metus V. Kalinauskas surengė daug personalinių parodų, tarp kurių - "Devyni autoportretai", ir "Žaidimai su hampelmanais ir keletas darbų iš 7-8 deš.", "Knygų iliustracijų retrospektyva 1957-1997", "Bandy-mas išsiaiškinti", "Dangus-Jūra-Krantas", "Vytautas Kalinauskas. Retrospektyva", ir kitos.

V. Kalinauskas buvo Vyriausybės premijos laureatas, 1999 m. prezidentas jį apdovanojo Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Gedimino 4-ojo laipsnio ordinu. BNS



Mėsininkų gatvė Vilniuje

A. Balbieriaus nuotr.

BALTIJOS ŠALIŲ ĮSTOJIMAS Į NATO - SVARBIAUSIA RUSIJOS PROBLEMA

Galima NATO plėtra ir Baltijos valstybių priėmimas į Aljansą, Didžiosios Britanijos laikraščio nuomone, yra "svarbiausia problema" Rusijos vadovybei, kuriai šis procesas būtų "nacionalinis pažeminimas".

"Gali atrodyti absurdiška, bet svarbiausia problema Maskvai - NATO plėtra. (Vladimir) Putin susikrovė politinį kapitalą ir pelnė populiarumą, ragindamas atgaivinti rusų nacionalinį pasididžiavimą", - rašo "Financial Times".

"Jis iškovojo pergalę per rinkimus energingai (daugelis pasakytų - žiauriai) tęsdamas karą Čėčėnijoje. Jis tiesiog negali leisti tokio nacionalinio pažeminimo, koks būtų Baltijos šalių priėmimas, tikriausiai jau kitais metais, į savo seno priešo gretas", - pažymi laikraštis.

"Financial Times" primena, kad per George W. Bush ir V. Putino susitikimą Liublianoje vienas iš svarbiausių Amerikos administracijos uždavinių buvo "pademonstruoti JAV pasiryžimą testuoti NATO plėtrą - šįkart jau nebebus jokios Rusijos nubrėžtos "raudonosios linijos".

JAV pozicijos esmė buvo ta, kad "NATO durys bus atviros bet kuriai šaliai, anksčiau buvusiai SSRS sudėtyje. Todėl į NATO gali būti priimtos trys Baltijos valstybės: Estija, Latvija ir Lietuva", - pažymi laik-

raštis.

"NATO plėtos strategija apskritai prastai apmąstyta. Jos pagrindas yra Šiaurės Atlanto Sutarties 5-asis straipsnis, kuriuo remiantis, visos NATO narės privalo ginti viena kitą, jeigu bus užpuoltos", - pažymi "Financial Times".

"Šalys sutinka, kad ginkluotasis užpuolimas vienos ar kelių iš jų atžvilgiu Europoje ar Šiaurės Amerikoje bus traktuojamas kaip užpuolimas prieš jas visas", - sakoma straipsnyje. Laikraščio nuomone, "šiuo straipsniu visada buvo remiamasi, kad būtų galima pridengti Amerikos branduolinių skėčių tas NATO šalis, kurios pačios negali apsiginti nuo įprasto užpuolimo. Tai, be abejo, bus taikytina ir Baltijos šalims, jeigu joms grasins įpykinta Rusija".

Laikraštis pažymi, jog straipsnis faktiškai gali ir neveikti: "Vis dėlto sunku įsivaizduoti, jog JAV Kongresas svarstys galimybę pradėti branduolinį karą, siekdamas apginti mažytes valstybes, esančias labai toli nuo JAV, ir jas apibūdinti kaip šalis, įeinančias į Amerikos nacionalinių interesų sferą".

Dėl galimybės pakviesti Rusiją į NATO laikraštis pažymi, kad, "be abejo, tam reikės iš naujo įvertinti NATO vaidmenį tiek politiniu, tiek

(nukelta į 7 psl.)

IŠEIVIJOS INSTITUTO KREIPIMASIS

Vytauto Didžiojo universiteto Išeivijos institutas ir Vytauto Kavolio tarpdisciplininių tyrimų centras 2001 m. lapkričio 22-23 d. rengia konferenciją "Emigracijos pradžios ir pabaigos: gyvenimas be sienų šiuolaikiniame pasaulyje". Konferencijai siūlomos temos: emigracijos ir migracijos problemos praeityje ir šiandien; senoji bei naujoji lietuvių ir kitų Europos tautų emigracija; Lietuvos ir kitų Rytų Europos šalių politika emigracijos ir sugrįžimo klausimais; "the brain drain" Lietuvoje ir pokomunistinėse šalyse; vyrai, moterys ir emigracija; emigracija ir socialinės problemos; kultūrinio tapatumo klausimai ir emigracijos mentaliteto pasikeitimai.

Konferencijoje kviečiami dalyvauti įvairių humanitarinių ir socialinių mokslo sričių atstovai

(istorikai, lituanistai, etnologai, politologai, sociologai, filosofai ir kt.). Norinčius dalyvauti konferencijoje iki 2001 m. rugpjūčio 25 d. prašome atsiųsti siūlomų pranešimų pavadinimus ir santraukas. Pranešimų trukmė iki 20 min., jie gali būti skaitomi lietuvių ir anglų kalbomis. Pranešimų tekstus numatoma išleisti atskiru leidiniu.

Pranešimų tezes siųsti ir dėl informacijos kreiptis į konferencijos koordinatorių:

Dalia Kuizininė, Vytauto Didžiojo universitetas, Išeivijos institutas, Daukanto 25, 3000 Kaunas; tel./faksas (370-7) 32-36-89;

Dr. Artūras Tereškinas, atereskinas@hotmail.com Vytauto Didžiojo universitetas, Sociologijos katedra, Doneičio 52-311, 3000 Kaunas; tel.: (370-7) 32-35-89.

Žemaičių Kalvarijos praeitis ir ateitis

Didžiųjų jos atleidų proga

PAULIUS JURKUS

Didieji Žemaičių Kalvarijos atleidai šiemet įvyko šia tvarka:
 Liepos 1 d. - mokytojų, katechetų, kultūros ir meno darbuotojų diena - *Akmenės dekanatas*.
 Liepos 2 d. - medicinos ir "Caritas" darbuotojų diena - *Šilutės dekanatas*.
 Liepos 3 d. - ligonių ir žmonių su negalia diena - *Tauragės dekanatas*.
 Liepos 4 d. - vysk. M. Valančiaus 200 metų jubiliejaus minėjimas. Kunigų ir vienuolių diena - meldžiamasi už pašaukimus ir blaivybę - *Mažeikių dekanatas*.
 Liepos 5 d. - politinių kalinių ir tremtinių diena - *Skuodo dekanatas*.
 Liepos 6 d. - karių ir šaulių diena - *Klaipėdos dekanatas*.
 Liepos 7 d. - jaunimo diena - *Telšių dekanatas*.
 Liepos 8 d. - Didžioji Kalvarija - pagrindinė atleidų diena - meldžiamasi už šeimas - *Plungės dekanatas*.
 Liepos 9 d. - padėkos diena - *Šilalės dekanatas*.



Taip nešamos didžiosios vėliavos Kryžiaus kelių apvaikščiojimo metu ir procesijose aplink bažnyčią. Vieną vėliavą neša keturi žmonės.

Paminėti tragiškieji birželio įvykiai

Edvardas Šulaitis

Cicero lietuviai aplenkė kitur gyvenančius mūsų tautiečius ir pirmieji surengė tragiškųjų birželio įvykių minėjimą. Birželio 3 d. Šv. Antano parapijos salėje suruoštamie tų liūdnujų dienų prisiminime išgirsta ir netradicinių minčių, kurias čia vaizdžiai perdavė "Draugas" ir kitų lietuviškų laikraščių bendradarbis, visuomenininkas Bronius Nainys.

Kalbėtojas neverkšlėjo dėl tragiškųjų įvykių, nes, kaip jis sakė, tai viskas jau praeityje buvo išpasakota ir knygose surašyta. Jis stengėsi pažvelgti šių laikų kasdienybei į veidą, pažūrėti į mūsų tautiečius Lietuvoje ir čia.

Br. Nainys prisipažino, kad po savo vizito 1990-aisiais tėvynėje grįžęs į namus suklydo sakydamas, jog po 5 metų Lietuvoje bus geriau gyventi. Net ir dabar jis to pagerėjimo nebeįsivaizdavo ir jokių prosvaisčių artimoje ateityje nemato.

Paskaitininkas išskėlė kai kuriuos reiškinius tėvynėje ir išeivijoje, kurie jau kelia nerimą. Jis paminėjo Grūto parką su visais ten suvežtais sovietiniais stambais, kurie ten stovė su nekaltais veidais. Jo nuomone, jeigu jau juos rodyti, tai Stalinas turėtų turėti žudiko veidą.

Kalbėtojas buvo neatlaidus ir tiems, kurie bando mums vėl įsiūlyti Salomėją Nerį, pristatant ją visai kitokią, negu iš tikrųjų ji buvo.

Br. Nainio nuomone, Lietuvoje padėtis gali pasikeisti ir gerą pusę tik tada, kada užaugs nauja karta, išauklėta tikrose lietuviškose mokyklose. O tokių mokyklų ten labai trūksta ir sprendžiant tą klausimą turėtų padėti ir išeivija.

"Mūsų fondai - Lietuvių ir Tautos - nemažai paramos kreipia į Lietuvos mokyklas. Bet ar nebūtų įmanoma suorganizuoti platesnės veiklos? Per mokyklų įdukinimą, per rėmėjų ratelius

ir jų bibliotekas siųsti išeivijoje kurtą tautinę literatūrą. O kur jų nėra - padėti steigti, skelbti rašinių konkursus tautinėmis, laisvomis kovų ir kančių temomis ir skirti premijas", - taip aiškino savo planą dr. Nainys.

Už savo drąsias ir aiškias mintis kalbėtojas susilaukė klausytojų (o jų, deja, nebuvo daug) pritarimo, nes jo žodžiai buvo konkretūs, aiškūs ir nedviprasmiški.

Šį minėjimą surengė Cicero LB apylinkės valdyba kartu su ALTO Cicero skyriumi, tad ji atdarant kalbėjo ir abiejų valdybų pirmininkai - Mindaugas Bauksas ir Stasys Dubauskas. Programą pravedė dažna pravedėja Aldona Zailskaitė. Čia buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai, kun. dr. Kęstutis Trimakas paskaitė invokaciją, cicerietės Genutė Raudžiuvienė ir dr. Bronė Motušienė žuvusiųjų atminimui uždegė žvakutes.

S. Dubauskas susirinkusius supažindino su Cicero lietuvių siųstais laiškais Lietuvos ir amerikiečių įstaigoms ir gautais atsakymais.

Pabaigoje buvo trumpa meninė dalis. Ją atliko Janutė Pėstininkienė, kuri perskaitė poeto Antano Miškinio prasmingų eilėraščių. Ilgametis Cicero lietuvių telkinio gyventojas Aleksas Šatas klausytojus supažindino su savo kūryba, kurią jis pirmą kartą buvo skaitęs 1945-aisiais per Vasario 16-sios minėjimą Berlyne. Gal tik jo neįpras-tai ilga įžanga kai kuriuos klausytojus privertė sunerimti....

Be to, buvo pristatytas kaudietis visuomenininkas ir dailininkas Vilius Slavinskas. Šis trumpam į Ameriką atvykęs vyras perdavė iš Kauno dešiniųjų grupių vadovų sveikinimus.

Kaip paprastai, prieš minėjimą salėje tautiečiai buvo susirinkę į Šv. Antano parapijos bažnyčią, kurioje kun. dr. K. Trimakas atnašavo šv. Mišias.

Žemaičių Kalvarija žinoma visoje Lietuvoje. Tai sena žemaičių šventovė su 370 metų praeitimi. Kadaise čia buvo kuklus miestelis ar kaimas, pavadintas Gardų vardu. Ant vieno tokio kalno senaisiais Lietuvos laikais buvo pilis, kuri gynė žemaičius nuo kryžiuočių puolimų. Čia buvo gyva senų seniausia Lietuva, ir jos rūpesčiai jungė žmones ginti savo tėvynę. Pilis minima karaliaus Mindaugo veikloje. Pilį jis buvo padovanojęs klatavijuočiams už krikštą, bet šie riteriai niekada čia neįsivertino. Pilis tarnavo Lietuvos gynybai. Iš čia apie gresiantį pavojų buvo signalizuojama laužų ugnimi į kitas pilies. Vėliau, jau krikščionybės laikais, ant to pilies kalno buvo

zuitus ir bernardinus, Jėzuitai įkūrė Vilniaus universitetą ir europietiška mokslo atnešė į Lietuvą. Protestantizmo veržimasis į kraštą buvo sustabdytas.

Čia paminėtina ir žemaičių vyskupo Merklio Giedraičio veikla. Jis buvo kunigaikščių giminės, mokytojas, studijavęs Vokietijos universitetuose, gerai mokėjęs lietuviškai. Tapęs žemaičių vyskupu, jis rūpestingai globojo savo vyskupiją, aplankė visas bažnyčias, statė naujas.

Kaip rašo senovės raštai, jis antrą kartą apkrikštijo žemaičius, skatino statyti kryžius sodybose ir pakelėse. Jis mėgo muziką, uoliai puoselėjo religinį giedojimą. Su savo giesmininkais kasmet per Velykas iš Varnių vykdavo į Vilniaus katedrą ir ten giedodavo visą savaitę. Nuo vyskupo Merklio Giedraičio laikų žemaičiai pamėgo kryžių statymą ir giedojimą. Visa tai buvo daroma didesnei Dievo garbei.

Vyskupas Jurgis Tiškevičius, antrasis vyskupas po Merklio Giedraičio, taip pat buvo didikas, grafas. Buvo rūpestingas vyskupas, rūpinosi žmonių religiniais reikalais. Kad krikščionybė krašte geriau įsitvirtintų, kūrė vienuolynus, rūpinosi kunigų išsilavinimu, sušaukė 4 žemaičių kunigų sinodus.

Jis matė žmonių vargą, pažino jų gyvenimo sąlygas. Kad būtų jiems lengviau pergyventi tą sunkią tikrovę, jis minėtuose Garduose prie Varduvo suorganizavo savo religinę šventovę, skirtą Kristaus kančiai pagerbti, kad Kristaus kančios apmąstymas padėtų nugalėti tikrovės vargus.

Šituose kalneliuose prie Varduvo pastatė jis koplytėles ir įrengė visą Kristaus kančios kelią. Pats žingsniais atmatavo, kad tas kelias būtų panašus į Jeruzalės Kristaus nueitą kančios kelią. O tas kelias yra apie 7 km ilgio. Kelią išbarstė iš Jeruzalės atvežtu smėliu. Iškilmingai su procesija jis pirmasis ir apėjo tą kryžiaus kančios kelią, vietovę pavadino Naująja Jeruzale, parūpino Kristaus kryžiaus brangią relikviją, kuri yra pati didžiausia tarp daugelio kraštų; pas vieną kunigą poetą užsakė parašyti pritaikytas malžimas, pasikvietė vienuolius jė-

(nukelta į 8 psl.)

pastatyta maža koplytėlė. Šį Varduvo kraštą ir vietovę iš pagrindų pakeitė žemaičių vyskupas Jurgis Tiškevičius. Norėdamas sustiprinti žemaičių tikėjimą, jis čia įkūrė religinę šventovę.

Protestantizmo banga

Kai protestantizmas sklido Europoje, jo bangos pasiekė ir Lietuvą. Vilniaus vyskupas, norėdamas sustabdyti protestantizmo veržimąsi, pasikvietė vienuolius jė-

Nidos paplūdimiui - Mėlynosios Vėliavos sertifikatas

Neringos savivaldybei birželio 26 d. įteiktas tarptautinis Mėlynosios Vėliavos sertifikatas.

Kaip pranešė Lietuvos žaliųjų judėjimas, Mėlynosios Vėliavos sertifikatas pirmą kartą Lietuvoje suteiktas už aplinkosaugos ir paslaugų kokybės gerinimą Nidos paplūdimyje, siekiant atitikti Europos Sąjungos standartų reikalavimus.

Šių metų balandžio 27 d. Kopenhagoje tarptautinio Aplinkosauginio Švietimo fondo (FEE) Europos Mėlynosios Vėliavos Prižiūros taryba nusprendė suteikti Neringos savivaldybei Mėlynosios Vėliavos sertifikatą, kaip paskatinimą toliau sėkmingai vykdyti aplin-

kosauginio turizmo plėtros darbus.

Mėlynosios Vėliavos sertifikatas šiemet suteiktas tik keletui Europos paplūdimių ir prieplaukų kaip paskatinimas toliau plėtoti aplinką tausojančio turizmo paslaugas ir siekiant gauti Mėlynąją Vėliavą.

Mėlynąją Vėliavą turintys paplūdimiai ir prieplaukos įtraukiami į tarptautinius turizmo katalogus, kaip atitinkantys tarptautinius reikalavimus, keliamus šioms poilsio zonoms.

2001 metais Mėlynąją Vėliavą bus iškelta 2750 paplūdimių ir prieplaukų 21 Europos šalyje.

BNS

Lietuvoje vis daugiau vaikų patiria prievartą

Kasmet vis didesnis skaičius vaikų Lietuvoje tampa nusikaltimų aukomis. Ypač nerimą kelia didėjantis seksualinės prievartos prieš vaikus atvejų skaičius. Įvertinę vaikų rizikos grupės bei vaikų, nukentėjusių nuo nusikaltimų, problemas ir siekdami imtis priemonių užtikrinti vaikų teises, Lietuvos Policijos departamentas ir Respublikinės universitetinės ligoninės Vaiko raidos centras ėmėsi glaudaus bendradarbiavimo šioje srityje.

Nuo 1999 m. Vaiko raidos centras kartu su policija pradėjo vykdyti bendradarbiavimo projektą, kuriame aktyviai talkino specialistai iš Danijos, Didžio-

sios Britanijos ir Olandijos.

Paaiškėjo, kad Lietuvoje nėra vienodo mechanizmo, pagal kurį nusikaltimo auka tapusiam vaikui operatyviai būtų suteikta pagalba.

Vykdamas šį projektą, kilo būtinybė policijos pareigūnams, vaikų teisių apsaugos tarnybų, medicinos darbuotojams bei kitas institucijas, besirūpinančias smurta patyrusiais vaikais ir paaugliais, suburti į bendras grupes. Pirmosios tokios tarpžinybinės grupės buvo suburtos Vilniuje ir Vilniaus rajone. Gana sėkmingai vykdoma šių grupių veikla šiuo metu plečiama visoje šalyje.

BNS

Naujųjų reformatorių Lietuvos Vyriausybė?

(atkelta iš 1 psl.)

Patvirtinta nauja dvyliktoji Lietuvos Vyriausybė, kuriai vadovauja visiems gerai žinomas politikas Algirdas Brazauskas. Konservatorių vadovo Andriaus Kubiliaus žodžiai apie "katę maiše" rodo, kad jis ne tik kad nieko nepasimokė iš savo partijos "istorijos", tačiau net nesugebėjo perimti politinės kultūros ir etiketo minimumo, reikalingo prezidentinių ambicijų turinčiam žmogui. A. Brazauskas, sakytume, triumfuojantis sugrįžimas (nesvarbu, ar ilgam) rodo Lietuvą murkdantį (nepaisant maskuojančios euroatlantinės strategijos retorikos) uždaramame rate - jokių naujų valstybinių idėjų, jokių naujų valstybinio masto asmenybų.

Ar ilgam išsilaikys naujoji Vyriausybė? Turėtų bent jau iki Prezidento rinkimų, nes vargu ar naujieji socdemai norėtų paleisti iš rankų tokią veiksmingą rinkimuose "priemonę". Kita vertus, Vyriausybės išsiskiria nebent jos vado-das, tad didesnių vidinių ne-

sutarimų neturėtų kilti. Nebent iniciatyvos imtųsi Artūras Paulauskas, suvokęs, jog pralaimėjo "partiją". A. Brazauskui buvo svarbu kuo greičiau pa-imti realią valdžią, o jis jau sugebės kontroliuoti privatizavimo procesą ir finansinius srautus. Tačiau naujosios Vyriausybės laukia vienas sunkumas - lito atsiejimas nuo dolerio. Niekas Lietuvoje nežino, kaip šitai paveiks ekonominiką. Naujoji Vyriausybė nenorėtų daryti jokių radikalių žingsnių, galinčių sukelti nenumatytų ir nesuvokiamų padarinių. Gal dėl to taip tikima įviliotos į naująją postą Dalios Grybauskaitės protu? O Prezidentas Valdas Adamkus bei jo aplinka bent jau artimiausiu metu vargu ar ryžis kritikuoti naująją Vyriausybę - jokių teigiamų poslinkių jokie "naujieji" jo valdymo metais nedavė. O juk kokio ekonominio sukrėtimo ar politinės krizės atveju galimas ir socialinės suirutės (prisiminkime vis labiau plintantį "automato" įvaizdį) protrūkis.

CENTURY 21 GEMINI LLC, 1283 Broad Street, Bloomfield, NJ 07003, didžiausia pasaulyje nekilnojamo turto kompanija siūlo jums savo paslaugas perkant, parduodant namą, nuomojant butą, ieškant patalpų būdui šiaurinėje New Jersey dalyje. NJ Licensed Real Estate agentė Jurgita Banytė maloniai kviečia kreiptis telefonu: (973) 441-5762 arba (973) 429-7400, arba e-mail jbanyte97@hotmail.com Profesionalus aptarnavimas garantuotas!!!

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: jstrimaitis@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

DAIVA IZBICKAITĖ-VERŠELIENĖ, DEWOLFE REAL ESTATE, 677 Worcester Rd., Natick, MA 01760, gali aptarnauti jūsų visus nekilnojamo turto poreikavimus. DeWolfe firma specializuojasi namų pardavimu, paskolų gavimu, persikraustymu ir draudimu. Suteikiama paslauga perkant arba parduodant namus. Skambinkite (718) 446-9743 palikite žinutę arba įstaigą (508) 655-0680, (508) 523-9058.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima pirmadieniais 9:30-10:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM bangos. Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis: dr. Giedrė Kumpikaitė, 82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11472. Tel. (718) 776-1687. Fax: (718) 479-8923. E-mail: LithNY@AOL.com arba amberwings@mac.com

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA
 ir jos spaudą paremkime dabar:
 pinigais, Unitrust, testamentais.
 -Tax Exempt #36-2927289-
 per:
 Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
 9050 Troy Avenue
 Evergreen Park, IL, 60642
 Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
 SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
 PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
 NEW YORK, NEW JERSEY
 IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
 ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINŲ.
Fasolino
MEMORIALS
 66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
 QUEENS N.Y. 11379
 PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
 - TAI MŪSŲ VIENTELĖ VIETA -
 - GAUSI PARODŲ SALĖ -

†
KVEČAS
JONAS
 1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoją REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra



Vasaros džiaugsmas

Vasara jau įpusėjo: langai plačiai atverti, prieangiuose ir verandose sėdi žmonės, dažnųsyk kaimynai, ir šnekučiuojasi iki vėlumos. Politika, laikraščiai, oras ir buities rūpesčiai - dažniausios pokalbių temos, aptarinėjamos ramiai, be karščiavimo, nes malonūs vasaros vakarai teikia lengvą atsipalaidavimą.

Kitiems vasara atneša keistą nerimą - noris keliauti, "vėteliauti", kaip sakydavo poetas Aistis. Kažkas traukia į gamtą: žmogus juk gamtos dalis, o gamta kaip tik labiausiai atsiveria pavasarį ir ypač dosniai vasarą.

Vasaros mėnesius reikia kaip kokius šventus puodus pripildyti savo darbu, poilsiu, kelione. Turime vasara pasinaudoti kaip vertinga ir nepakartojama Dievo dovana.

Pirmiausia vasara atneša ilgai lauktas atostogas. Kaip smagu kur nors iškelti, pažinti kraštą, poilsiauti jaukioje vasarvietėje! Kiekvienas mūsų vertas geriausių atostogų ramioje vietoje, tokioje, kuri jam patinka, kurios jis ieško. Išvykdamas šį bei tą pasiimkime, kas galėtų praturtinti, darbingai nuteikti, įkvėpti naujų jėgų.

Tegu tai būna knyga, pasiimama į atostogų kraštą. Knygos darbarvargstas, nebetekusios pirminės savo paskirties. Žmonės sėdi prieš televizorių ar dar dažniau prieš kompiuterį. Tačiau tas neduoda to, ką gali suteikti knygos skaitymas. O neskaitydami mes nykstame, mažėja protavimo pajėgos, nyksta vaizduotė ir jausmų pasaulis.

Skaitymas žmogų užkalbina ir patraukia: turi sekti mintį, aprašomą vaizdą, dialogus, vertinti autoriaus stilių, kalbos jausmą. Visa tai reikalauja sukaupito dėmesio, lavina nuovoką.

Lengva skaityti plonviršius, vienadienius romanėlius, bet po to kas lieka žmogui? Tik dvasinė tuštuma, sugaištas laikas. Tad verta skaityti ir daugiau filosofinio, mokslinio, religinio turinio knygas, kurios verčia susimąstyti, pakrauna žmogų, sakytumei, kokią bateriją.

Žmonės dabar atpratę nuo poezijos, nes modernioji poezija neretai prasilenkia su įprastiniais paprasto žmogaus lūkesčiais. Naujausios bangos poezija dažnai yra susmulkėjusi, subyrėjusi, įdomi tik pačiam autoriui ar jo rato žmonėms, nesuprantama be specialaus pasiruošimo. Tačiau esama poetų, kurie gali prakalbėti labai intymiai ir įtaigiai. Tik reikia skaityti pamažu, susikaupus ir, be abejojimo, geranoriškai.

Skaitant knygas, verta užsirašyti šį bei tą: posakius, gražesnius įvaizdžius, retesnius žodžius. Užsirašykite aiškiai, neskubėdami, paskui bus lengviau perskaityti. Vėliau vartydami tuos užrašus, pastebėsite, kaip jie atgaivins prisiminimus ir gal dar ką viduje sužadins.

Daug kas iš jūsų, vasarotojų, keliausite į Lietuvą. Tai visuomet jaudinanti kelionė - susitinkate ne tik su giminaičiais, artimaisiais, bet ir su naujais žmonėmis, susipažįstate. Keliaudami daug ką sutinkate ir pamatote. Jei tik įmanu, vakare po dienos surašykite išpuodžius savo užrašų knygelėje: ką sutikote, ką maždaug kalbėjote. Pamatysite, kiek daug bus išgelbėta nuo užmaršties, kiek nuguls į atminimų lobyną! Gražių vasaros atostogų!

Švietimo įstaigų dvasia

Antanas DUNDZILA

Ne naujiena kultūrinės institucijos, ypač mokyklas, vadinti nusipelnusių asmenų vardais. Tai ir asmens paminėjimas, ir skambesnis pavadinimas, ir pedagoginis momentas. Tokiu būdu turime Vytauto Didžiojo universitetą, Vilniuje sovietmečiu įkurtas VISI jau šiais laikais tapo Vilniaus Gedimino technikos universitetu, Mažvydo vardu veikia bene didžiausia Lietuvos biblioteka, jaunystėje esame lanke ar bent girdėje apie Jablonskio, V. Kudirkos pradžios mokyklas ir t.t. Pereitame šimtmečio vykusio okupacija Lietuvai suteiktą visai naują minėtinių žymių asmenų grupę - rezistentus. Tačiau rezistentų, partizanų, tremtinių vardais pavadinti mokyklą net ir formaliai nepriklausomybę atgavusiame krašte nėra paprastas daiktas: statomos kliūtys, kai kur tos pastangos sabotuojamos ir t.t.: specialiai atvykusius net valstybinių įstaigų darbuotojus vietiniai vedžioja po visai kitas, net sribū "šventasias" vietas. Pvz., prieš penkmetį net Švietimo ir mokslo ministerija nepritarė Rokiškio rajone mokyklos tarybos prašymui Sėlynės pradinę mokyklą pavadinti buvusio partizano vardu: "Manytume, kad šis pasirinkimas neatitinka mokyklos kaip švietimo įstaigos dvasios, ir siūlome nerinkti žymių karo veikėjų (sic! - AD) ar kitaip su ginklu susijusių žmonių vardų". Po vilkinimo ir, išsišius valstybiniam Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimų centrui (LGG-RTC), vis tik mokykla buvo perkrikštyta. Šia proga pažvelkime į Alytuje Ramanausko-Vanago vardu pavadintą mokyklą ir klausime boikotuojančių biurokratų apie "švietimo įstaigų dvasią" ne tik mokyklose, bet ir pačioje Švietimo ministerijoje.

Alytuje veikianti Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago vardo vidurinė mokykla jaunimo auklėjimui pasisavino ypatingai dėkingą pedagoginį paveldą. Įsidięgusi tauraus, už Lietuvą ilgai ir sėkmingai kovojusio lietuvių vada, ši švietimo įstaiga gali su pasididžiavimu kartoti mūsų Šatrijos Ragano profesoriaus, Fr. Piorsterio nusakytas gaires: "Jei norime padėti žmogui - grūdinkime jo būdą, valią, norą aukotis, tvarkant ir apgalint save... Reikia išmokyti drąsos - gyventi, kentėti, nemeluoti...". Reikšminga, kad A. Ramanauskas-Vanagas buvo ne tik karys-partizanas, bet ir talentingas pedagogas - Alytaus mokytojų

seminarijos dėstytojas, o ypatingai sunkiose sąlygose - šeimos žmogus, lietuvis. Ramanauskas-Vanagas yra pavyzdžiui visiems.

Norėdami geriau pažinti praeities iškilias asmenybes, šiandien esame daug geresnėje padėtyje už Maironį, kuris rašė: "Aš norėčiau prikelti nors vieną senelį iš kapų milžinų". Apie partizanus šiandien išleista daug raštų, dar yra gyvų liudininkų ir šeimos narių. Sakyčiau, kad



Dainavos ap. Merkio rinkt. Varėnos bataliono Merkio būrio partizanai. Priklaupęs iš kairės į dešinę 4-as - rinktinės vadas A. Ramanauskas-Vanagas. 1946 m. lapkričio mėn.

atėjo laikas kai kurių duomenų sintezei-apibendrinimui. Čia bus atkurti A. Ramanausko-Vanago karinio būdo bruožai. Pabrėžiu žodį "karinio". Tad neis kalba apie, pvz., heroiskumą, drąsą, religingumą, gal gražų balsą dainuoti ir t.t. Bus kalbama apie tai, kokį kovos vado tipą jame galime išvėgti.

Amenybės bruožams svarbu biografija. A. Ramanauskas-Vanagas gimė 1918 m. Amerikoje, 1921 su tėvais grįžo į Lietuvą, čia augo 6 ha ūkelyje. Baigęs Klaipėdos pedagoginį institutą, 1940 - Karo mokyklą, 1945 perėjo į aktyvią partizanų veiklą, vadovavo partizanams Dzūkijoje. 1951 perėmė Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos tarybos pirmininko ir ginkluotųjų pajėgų vado pareigas. 1956 m. buvo suimtas, nepaprastai žiauriai kankintas, 1957 sušaudytas. Turime jo išlikusius, 1952 m. paslėptus, jau šiais laikais išleistus atsiminimus, knygą "Daugel krito sūnų". Knyga naudota šiam rašinui.

Nusprendęs, kad reikės pereiti į aktyvią rezistenciją, partizano gyvenimui jis sąmoningai pradėjo ruoštis: metė rūkyti,

visiškai atsisakė alkoholio, užmezgė ryšius su apylinkės partizanais, pats pasirūpino ginklais, gudriai suplanavo savo "dingimą". Prisistatė pas Nemunačio partizanus. Jau kitą rytą 15 vyrų būrys jį išsirinko savo vadu. Įvairios, vis aukštesnės pareigos jį atvedė į visos Lietuvos partizanų vadovybę.

Pareigų svarba ir garbė Vanagai niekada nesumaišė galvos. Štai pirmą kartą miškuose sutikęs savo buvusį Karo mokyklos lektorių, plk. Vitkų-Kazimieraitį, Vanagas mieliai pereina vyresnio kario vadovybės ir tuo džiaugiasi. Susirėmimuose,

reikalus. Jis ir rašto žmogus: iš išleistų atsiminimų aišku, kad jis rašė dienoraštį ar šiaip jau daug ką sistemingai žymėjosi.

Net ir vėlesnėse nuotraukose iš 1949 m., Vanagas visada uniformuotas. Jis dėvi panašią į Lietuvos kario uniformą - tiek specialiai pasirengus fotografotis, tiek ilgo, pavojingo žygio į Žemaitiją metu. Tai sąmoningas vadovybėje esančio kariškio bruožas, kuriam partizanavimo sąlygose reikėjo ypatingesnių pastangų.

Vanagas buvo atsargus, galvojančias, iš anksto planuojantis, labai sugyvenamas, ne autokra-

tiškas partizanų vadas. Jis vadovavo Dainavos partizanams daugiau savo asmenybės autoritetu, ne kokio jį paskyrusio įsakymo ar rinkimais įvykdyto nutarimo galia. Išėjęs pedagogiką ir pradinį karo mokslą, sukaupias žinias jis puikiai pritaikė Lietuvos partizanų bendravimo psichologijai. Matomai jis pajėgė suprasti kito žmogaus vidinį pasaulį, suvokti savąjį "aš" ir rasti tinkamą bendravimo būdą be išankstinių nuostatų. Tokios būdo savybės yra diegtinos kiekvienam šalies jaunuoliui, tačiau, Vanago asmenybės priminimu, Alytaus mokyklos mokiniai gauna daug daugiau. Žengdami į mokyklos rūmus, alytiškiai gali kartoti Antano Paulavičiaus Vanagai parašytus poezijos žodžius: "Aš nemiriau, manęs jie nesusaudė... Brangieji, su jumis šią valandą esu... Aš išgirdau, kaip laisvės varpas gaudė..."

Kas šiandieną nenorėtų praleisti valandėlę su gyvu Ramanausko-Vanagu? Pagalvokime: Ramanausko-Vanago atminimas kiekvieną mokslo dieną yra su jo vardu pavadintos Alytaus mokyklos mokiniais.

Skiriama JULIJONUI BŪTĖNUI

4

(pradžia nr. 25)

Julijonas Būtėnas ir antinacinė rezistencija

Antanas Strabulis

1. Kaip susipažindavo prieškarinio studentai

Ką žinau apie Julijoną Būtėną? Iš karto prisipažįstu, kad labai nedaug, ką galėčiau paliudyti.

Visų pirma, su Julijonu Būtėnu artimi pažįstami nebuvo. Tarp studentų artimesnė pažintis ar draugystė paprastai užsimezga tarp tos pačios studentų organizacijos narių ar to paties kurso kolegų.

Nors abu buvome studentai ateitininkai, tačiau priklausėme skirtingoms ateitininkų korporacijoms.

Prieš karą Kauno universitete Studentų ateitininkų sąjunga priklausė apie trečdalis visų studentų. Ateitininkų sąjunga sudarė per dešimt įvairaus pobūdžio studentų organizacijų. Aš buvau studentų ateitininkų meno draugijos "Šatrija" narys. Kokiai korporacijai priklausė Julijonas, nežinau. Manėčiau, kad jis galėjo priklausyti vienai iš šių korporacijų: pagal šaunumą pragmatikų korporacijai "Kęstutis", pagal visuomeniškumą - idealistų visuomenininkų korporacijai "Vytautas", pagal profesiją -

korporacijai "Justicija". Su Julijonu tiesiogiai nesusidurdavau ir pagal studijų objektą. Aš Teologijos-filosofijos fakulteto Filosofijos skyriuje studijavau lietuvių literatūrą, Julijonas - Teisės ir ekonomikos fakultete - teisę.

Julijoną iš matymo pradėjau pažinti trečiaisiais studijų metais. Kadangi tapau šio tokio "Šatrijos" veikėju, tai tekdavo susidurti ir su kitų studentų ateitininkų korporacijų nariais. Julijonas jau buvo pagarsėjęs dienraščio "XX amžius" ir savaitraščio "Mūsų laikraštis" tarptautinis apžvalgininkas. Todėl juo iš tolo domėjau si kaip bręstančiu rimtu, jaunu politiku. Gerai pamenu, kad mudviejų niekas specialiai nesusipažindino. Tačiau kokioje nors didesnėje studentų sueigoje ar studentų ateitininkų valgykloje susitike, pasisveikindavome galvos linktelėjimu, o prie progos ir paspausdavome vienas kitam rankas.

2. Kolegos žurnalistas susitinka

Dažniau susitikdavome, kai nuo 1939 metų pradžios pradėjau dirbti žurnalo "Židinis" redakcijoje. Mano šefas, "Židinio" redaktorius dr. Ignas Skrupskelis, priklausė dienraščio "XX amžius" mokslo daktarų "smegenų trestui" - visuomeninių redaktorių grupei (Juozas Ambrazevičius (vėliau Brazaitis), dr. Pr. Dielininkaitis, dr. Jonas Grinius, dr. Zenonas Ivinskis, kun. St. Yla, dr. Antanas Maceina ir kt.) ir ištisas dienas prasmėgdavo "XX amžiaus" redakcijoje, kuri užėmė "Žaibo" spaustuves namo Donelaičio gatvėje antroje aukšto. Lankydamasis pas savo šefą "XX amžiaus" redakcijoje, atsitiktinai sutikdavau Julijoną Būtėną, su kuriuo persimesdavome vienu kitu žodžiu jau kaip kolegos laikraštininkai.

J. Būtėnas retkarčiais užeidavo ir į "Židinio" redakciją, nes

draugavo su "Židinio" administratoriumi Jonu Virbicku. "Židinio" redakcija ir administracija tilpo viename kambaryje. Tekdavo ir man įsijungti į bendrą pokalbį. Jonas Virbickas buvo apsiskaitęs vyras, gerai informuotas apie Kauno visuomenės ir valdžios nuotakas bei užkulisius. Todėl provokuodavo Julijoną Būtėną konkrečiai pasisakyti apie to meto audringus įvykius. Juk Europa gyveno paskutiniuosius taikos, o Lietuva nepriklausomybės metus.

Man patikdavo Julijono rimtai dėstoma įvykių raida ir gili politinių reiškinių analizė. Ją užbaigdavo kokių nors taikliu politiniu anekdotu arba ironišku kalambūru. Pavyzdžiui, komentodamas politines represijas Sovietų Sąjungoje ir Stalino kultą, imdavo deklamuoti "Široka strona moja rodna" ir drauge su J. Virbicku ironiškai uždainuodavo: "Ja drugoj takoj strany nezaju, gde tak volno dyšet čelovek..." O jau karo metais, nagrinėdamas blogėjančius vokiečių Reicho reikalus, Julijonas mėgdavo priimti Berlyne nugirstą kažkieno pakeverztą užrašą ant Hinderburgo kapo paminklo: "Komm heraus du alte Streiter, denn Gefrziter ann nicht weiter".

Žodžiu, Julijonas Būtėnas buvo daug žadantis, rimtas politikas, guvaus proto, greitos orientacijos ir šmaikštaus žodžio žurnalistas.

3. Nacių laikais mudviejų keliai nesikryžiuoja

Ar mano ir Julijono Būtėno gyvenimo keliai buvo susikryžiuavę? Turiu pasakyti: ir taip, ir ne. Politiškai, ideologiškai ir net istoriškai mudviejų keliai iš tikrųjų kryžiuos. Net ir mūsų asmeniniai likimai turi artimų bruožų: man už žurnalistinę veiklą faktiškai buvo atseikėta vienuolika metų lagerio ir tremties, bet likau gyvas. (nukelta į 4 psl.)



■ NATO pasirengusi per 10 dienų nusiųsti į Makedoniją 3 tūkst. savo kareivių, kurie padės nuginkluoti etninių albanų kovotojus, liepos 13 d. po susitikimo su Aljanso atstovais pareiškė Makedonijos gynybos ministras Vlado Bučkovski. Pasak jo, Makedonijos valdančioji koalicija dar gali sutarti dėl albanų teises išplečiančių politinių reformų paketo ir taip atverti kelią NATO kariuomenės dislokacijai. V. Bučkovskio žodžiais, visi NATO kareiviai bus dislokuoti vienoje vietoje ir čia surinks ginklus iš albanų sukilėlių, kurie nuo vasaros mėnesio kovoja dėl didesnių albanų mažumos teisių. Pagal Makedonijos prezidento Boriso Traikovskio parengtą taikos planą, prieš dislokuojant Aljanso kariuomenę, bus paskelbta sukilėlių amnestija, sakė ministras.

■ Irako prezidentas Saddam Hussein liepos 12 d. pakvietė kurdų sukilėlius pradėti dialogą su Bagdadu, pranešė Irako valstybinė televizija. "Mes norime bet kokio sprendimo, kuris pareikalautų kiek įmanoma mažiau nuostolių, ir šis sprendimas priklauso nuo mūsų žmonių", - sakė Saddam Hussein, cituojamas televizijos.

■ Jeruzalėje netyčia susisprogdino du teroro aktų rengę palestiniečiai. Kaip pranešė Izraelio policija, sprogstamasis užtaisas pirma laiko išlėkė į orą ankštų liepos 16 d. rytą maždaug už kilometrą nuo stadiono, kuriame vakare prasidės XVI žydų sportininkų Olimpiada - Makabiada.

■ Bulgarijos prezidentas Petar Stojanov liepos 15 d. oficialiai paprašė buvusį šalies carą suformuoti vyriausybę. Tapti premjeru Simeon II, kurio partija praėjusį mėnesį didele persvara laimėjo visuotinius rinkimus, sutiko liepos 5 d. Naują vyriausybę parlamentas turėtų patvirtinti liepos 24 d. 64 metų Simeon II, kuris iš tėvynės turėjo išvykti po Antrojo pasaulinio karo, taps pirmuoju buvusiu Rytų Europos monarchu, atgavusiu politinę valdžią. Per rinkimų kampaniją Simeon II žadėjo, kad jo partijai atėjus į valdžią bulgarai po 800 dienų pajus pagerėjimą. Tarp išpūdingiausių jo pažadų buvo nepalūkaninės paskolos ir valstybės sektoriaus darbuotojų algų didinimas.

Akys atsivėrė...

Kovo 25 dieną i Philadelphia iš Panevėžio 5-tos vidurinės mokyklos atskrido 15 moksleivių ir 5 mokytojai. Jų pagrindinis tikslas buvo atlikti įvairių ekologinių upių vandens tyrinėjimų. Kaip tokia proga atsirado ir kodėl - Philadelphia?..

* * *

Kodėl pasirinkta Philadelphia?

Prieš dvejus metus tarptautiniame mokytojų suvažiavime susitiko Panevėžio mokyklos ir Philadelphia's Lincoln gimnazijos direktoriai. Bekalbant išaiškėjo, kad abi mokyklos ištaigos turi panašias ekologines programas. Panevėžio mokyklos direktorius pakvietė Lincoln gimnazijos direktorių atvažiuoti į Panevėžį ir kartu su jo mokyklos moksleiviais praveisti tam tikrus ekologinius tyrinėjimus. Taip viskas ir prasidėjo.

2000 metais 16-ka Lincoln gimnazistų atskrido į Panevėžį, kur kartu su Panevėžio moksleiviais pradėjo įvairius upių tyrinėjimus. Be šių mokslinių darbų, Amerikos moksleiviai turėjo progos pamatyti Lietuvos istorines vietas ir aplankyti keletą miestų, tarp jų ir Vilnių. Beviešdami Vilniuje, jie pamatė Vilniaus senamiestį ir susitiko su Lietuvos prezidentu Adamkumi.

Baigę tyrinėjimus, abiejų gimnazijų moksleiviai įteikė rezultatus Panevėžio miesto vadovybei.

Prieš svečiams išvažiuojant iš Lietuvos, Lincoln gimnazijos direktorius pakvietė Panevėžio moksleivius sekančiais metais atvažiuoti į Philadelphia ir toliau tęsti panašius tyrinėjimus.

Kelionė į Ameriką

Šių metų kovo 25-tą dieną panevėžiečiai atskrido į Philadelphia. Sekančią dieną Philadelphia's Lietuvos Bendruomenė pakvietė juos, jų mokytojus ir amerikiečius šeiminius (pas kuriuos jie buvo apsisistoję) atvažiuoti į Šv. Andriejaus bažnyčią išklausti Šv. Mišias ir po mišių susitikti su Philadelphia's viusomene parapijos salėje.

Po vaišių Philadelphia's LB pirmininkas Vytas Bagdonavičius pasveikino atvažiuosius ir kartu su Terese Gečiene įteikė visiems svečiams po mažą dovanėlę prisiminti jų kelionę į Philadelphia. Po oficialios programos moksleiviai turėjo progos susitikti ir susipažinti su Philadelphia's jaunimu.

Darbas ir mokslas

Gimnazistai pradėjo savo tyrinėjimus studijuodami keletą Philadelphia's miesto upių ir baigę studijuodami porą upių prie Cape May, New Jersey. Ne visos dienos buvo paskirtos moksliniams darbams. Lietuvos ambasada suorganizavo moksleiviams susitikimą su ambasadoriumi V. Ušacku.

Baigę tyrinėjimus abiejų gimnazijų gimnazistai įteikė savo studijų rezultatus Philadelphia's



Audinga Besusparytė, Lietuvos Moksleivių Sąjungos pirmininkė (trečia iš kairės), ir Panevėžio 5-tos vidurinės mokyklos mokiniai susitinka su Philadelphia's jaunimu

Board of Education.

Susidūrimas su realybe

Beveik pusė šeimų, kurių vaikai lankė Lincoln gimnaziją, priklauso darbininkų klasei. Visi panevėžiečiai, moksleiviai ir mokytojai buvo apsisistoję šiose šeimose, o ne viešbučiuose. Taigi per tas 10 dienų moksleiviai susidūrė su realybe. Pamatė, kad Amerika nėra tokia, kaip ji vaizduojama kino filmuose, televizijoje, kaip girdima iš draugų. Pamatė, kad žmonės turi daug ir sunkiai dirbti, kad galėtų pragyventi.

Buvo įdomu girdėti pasakojimus; jog "mano šeima turi tik vieną mašiną... mano visai neturi... mano buto šeimnininkai abu dirba, vienas naktimis, kitas dienomis... mes, kartu su šeimos vaikais, turime anksti keltis ir pasidaryti pusryčius... nesitikėjome, kad atliekant tyrinėjimus reikės tiek daug vaikščioti, jog net kojos skaudės... manėm, kad mus vežios mašinos ar autobusai..."

Audinga Besusparytė, kuri neseniai antrą kartą buvo išrinkta visos Lietuvos Moksleivių Sąjungos pirmininke, taip

apibūdino savo 10 dienų buvimą Amerikoje: "Gyvenant vienoje vietovėje, negali spręsti apie visą Ameriką... Kultūros labai skiriasi. Apskritai daugiausia buvau sužavėta lietuvių bendruomene. Tai vieni geriausių Amerikos išpūdžių. Nuostabus jausmas, kai matai, kad Lietuvos žmonės, seniausieji iš jos išvykę ar čia net nebuvo, moka kalbą, išlaiko lietuviybę, bendrauja tarpusavyje..."

Po 10 dienų gimnazistai grįžo atgal į Lietuvą, daug išmokę - tiek mokslinių darbų, tiek gyvenimo Amerikoje.

Rimas Gedeika

Trumpos sporto žinios

A. Sabonis ilgai išsilaikė

Lietuvos spauda nemaža rašė apie į tėvynę sugrįžusią NBA lygos Portlando krepšinio profesionalų klubo komandos žaidėją - Arvydą Sabonį. Jis ten padarė kai kuriuos pareiškimus, kuriuos perdavė ir Amerikos laikraščiai bei radijas.

Portlando laikraštis "The Oregonian" po komandos iškritimo pasiūlė skaitytojams žaidimą, kuriame kiekvieną dieną turi iškristi labiausiai nepatinkamas "Trail Blazers" narys. Atrodo, kad portlandiečiai nėra labai nusistatę prieš Sabonį, nes jis buvo "pašalintas" tik 12-ją dieną.

Daugiausia nepasitenkinimo susilaukė klubo generalinis valdybininkas Bob Whitsitt, kuris iškrito pirmąją dieną. Tada sekė Damon Stoudamire, Shown Kemp, vyriausias treneris Mike Dunleavy (reikia pasakyti, jog

šis vyras iš tikrųjų buvo pašalintas iš pareigų). Tada atėjo eilė vokiečių tautybės krepšininkui Detl Schrempni, Will Perdue, Rasheed Wallace, Antonio Harvey, Steve Smith, Dale Davis ir pagaliau Saboniui. Iki šiol komandoje dar buvo likę 5 žaidėjai.

D. Kasperaičio komanda iškrito

Televizorių ekranuose, šalia krepšinio, dar galime matyti ir ledo ritulio - NHL klubų atkrentamąsias varžbas dėl vadinamosios "Stanley" taurės. Lietuvos ledo ritulio sirgaliai, be abejo, labiausiai domina Pittsburgho "Penguins" klubo ekipa, kurioje žaidžia mūsų šalis Darius Kasperaitis.

Kaip atsimename, šio lietuvio pasiūstas kamuoliukas į Buffalo "Sabres" vartus, Pittsburgho komandai garantavo vietą Rytų

konferencijos finale. Rungtyniaujant prieš New Jersey "Devils" klubą, Dariaus komandai nelabai sekėsi ir ji čia telaimėjo tik vienas rungtynes iš keturių. Per antrąjį susitikimą buvo sužeista Kasperaičio pėda ir jis turėjo praleisti vienas rungtynes. Sugrįžęs į komandą mūsų šalis dar negali žaisti pilnu stiprumu.

Penktąsias rungtynes tarp šių komandų laimėjo "Velniai" ir pittsburgiečiai jau galėjo pradėti atostogas.

J. Štreimikytė-Virbickienė žais Amerikoje

Jurgita Štreimikytė-Virbickienė, kaip ir praėjusį sezoną, žais WNBA lygoje ir atstovaus Indianos "Fever" klubui. Ši Lietuvos krepšininke baigė žaidimus Italijoje krepšinio lygoje, kur ji priklausė "Pool Comense" penketukui. Ir tiesiai iš Italijos lietuvaite vyko į Dėdės Samo žemę, nes neturėjo laiko sustoti

namuose, Lietuvoje.

Kaip žinome, Jurgita yra pasirašiusi dvejų metų sutartį su Indianos klubu. Ji pernai čia patyrė pirmąjį krikštą ir sezono pradžioje žaidė standartiniame penketuke. Tačiau vėliau, kuomet gavo traumą, jos žaidimo rodikliai vis krito, jos atstovaujama komanda užėmė tik priešpaskutinę vietą Vakarų konferencijoje ir į atkrentamąsias kovas nepateko.

Ši 28 metų amžiaus Lietuvos žaidėja, kuri rungtyniauja dviejose valstybinėse lygose, o taip pat ir "Superlygoje", turi didžiulį krūvį, kurį nežinia kaip ilgai galės atlaikyti. Ji šiemet greičiausiai neatstovaus Lietuvos moterų krepšinio rinkinei, kuomet rugsejo mėnesį Prancūzijoje vyks Europos čempionatas. Atrodo, jog ji dabar nori užsidirbti kuo daugiau pinigų, o tada jau išeiti į atsargą. Ir, žinoma, kas jai dėl to gali priekaištauti?

Amerikietis nori Lietuvos pilietybės

Šiomis dienomis iš tėvynės atėjo žinia, kad Lietuvos pilietybę nori priimti krepšininkas iš Amerikos Erikas Elliot, kuris žaidžia Vilniaus "Lietuvos ryto" profesionalų komandoje. Šis 31 metų amžiaus ir 182 cm ūgio krepšininkas dėl Lietuvos pilietybės gavimo jau padavė prašymą Lietuvos prezidentui Valdui Adamkui ir per mėnesį laiko turėtų gauti atsakymą.

Elliotas, gavęs Lietuvos pilietybę, galėtų žaisti Lietuvos vyrų krepšinio rinktinėje, kur jis tikisi patekti, tačiau Lietuvos pilietybę jam padėtų pasirašyti ir pelningesnį kontraktą kitų Europos valstybių komandose, nes pagal įstatus jose tegali rungtyniauti tik po du Amerikos piliečius. Amerikietis sako, jog jam labai patinka Lietuva, jos žmonės ir todėl jis nori tapti jos piliečiu.

Ed. Šulaitis

Skiriama JULIJONUI BŪTĖNUI

4

(atkelta iš 3 psl.)

Julijonas Būtenas tragiškai žuvo. Abu buvome Lietuvos kariuomenės atšargos karininkai, jaunesnieji leitenantai. Aš Karo mokyklą kaip aspirantas baigiau 1938 m., Julijonas - metais ar dviem anksčiau. Manėčiau, kad ir mano likimas būtų buvęs toks pat tragiškas kaip J. Būteno, pasvaliečio Vlado Juzoko ar mano studijų kolegos biržiečio Broniaus Krivicko, su kuriuo jam jau esant miške, bandžiau užmegzti dalykiškus ryšius 1945 metų vasarą, bet juos nutraukė ankstyvas mano areštas 1945 m. rugsėjo 8 d.

Faktiškai dalykiškai mudu su J. Būtėnu nebendravome nei prieš karą, man dirbant "Židinio" redakcijoje, nei nacių laikais, redaguojant rezistencinę "Į laisvę" bei talkinant Lietuviių fronto "Biuletėnui" leidėjams. Prieš karą "Židinio" tarptautines apžvalgas rašydavo arba dr. Eduardas Turauskas, Lietuvos pasiuntinys Prahoje, o Čekoslovakiją užgrobus, Užsienio reikalų ministerijos politikos departamento direktorius, arba politikos veikėjas ir valstybininkas dr. Leonas Bistras. O rezistencinei "Į laisvę" J. Būtenas negalėjo rašyti konspiracijos sumetimais.

Kad ir kokia būtų konspiracija, ypač redaguojant laikraštį, su didesniu žmonių skaičiumi kontaktai neišvengiami. J. Būtenas buvo per daug įžymus ir per daug žinomas žurnalistas, kad tikėtų pagrindininkus. Pagrindinės spaudos sėkmė būna tada, kada jos

redagavimo ir leidimo darbą vykdo visai nežinomi, niekuo iš aplinkos neišsiskiria žmonės. Žodžiu, pagrindininkas turi minioje nuslėpti ir niekuo nuo paprastų piliečių nesiskirti.

4. Kas rašė tarptautines apžvalgas rezistencinei "Į laisvę" ir Lietuviių fronto "Biuletėnui"

Rezistencinės "Į laisvę" redagavimą ir leidimą organizavo pats buvęs Lietuvos Laikinosios Vyriausybės ministras pirmininkas Juozas Ambrazevičius. Redaktoriaus pareigoms J. Ambrazevičius mane specialiai išsikvietė iš Vilniaus į Kauną. Tarptautinei padėčiai ir karo eigai sekti prie Lietuvos fronto buvo suorganizuota savotiška žinių agentūra, panaši į "Elta". Pradėjus leisti rezistencinę "Į laisvę", buvau pristatytas kaip kurjeris dviem tokios "Eltos" bendradarbiams: buvusiai Lietuvos URM Spaudos departamento direktorei ir tuo metu Kauno universiteto užsienio kalbų lektorei Magdalenai Avietėnaitėi ir buvusiam pirmųjų Seimų nariui kunigui poetui Antanui Šmulksčiui (Paparoniui). Avietėnaitė sekdamas kariaujančių ir neutralių šalių radiją anglų ir prancūzų kalbomis, o iš Šmulksčio gaudavau tarptautinę informaciją, skelbiamą rusų ir lenkų kalbomis. Kad turėčiau tiesioginį ryšį su užsienio reikalais, aš pats privalėjau pastoviai klausytis Londono radijo vokiečių kalba ir sekti pagrindinę vokiečių Reicho spaudą.

Paprastai Avietėnaitė ir Šmulksčiai lankydavau kartą per savaitę. Vykstant ypač karšties įvykiams, du kartus per savaitę. Išklauses Avietėnaitės ir Šmulksčio persakytas žinias ir ką pačiam pavykdavo sužinoti, pats rašydavau trumpas tarptautines apžvalgas rezistencinei "Į laisvę" ir platesnes Lietuviių fronto "Biuletėnui", kurį redagavo Julius Kakarieka. "Biuletėnui" taip pat ruošdavau ir medžiagą vidaus politikos klausimais, jeigu per J. Ambrazevičių negaudavau kokio nors straipsnio iš Lietuvos fronto vadovybės. "Biuletėnio" leidėjams mašinėlė rašytus tekstus

persiųsdavau per studentą techniką Juozą Prapuolėnį.

Rezistencinė "Į laisvę" išeidavo du kartus per mėnesį, spausdinama pagrindinėje spaustuvėje, skirta plačiai visuomenei, tiražas 4-10 tūkstančių egz. Lietuviių fronto "Biuletėnis" buvo spausdinamas šifrografu, išeidavo pagal reikalą 2-4 kartus per mėnesį ir skirtas periferijos vadovams. Savotiškai malonu išgirsti, kad mano rašytas tarptautines apžvalgas "Biuletėnio" leidėjai priskirdavo tarptautininkui liūtui - pačiam J. Būtėnui. Kai paplėtę toks mitas, J. Būtėnui būtų buvę nelengva Gestapo tardytojams įrodyti, kad tarptautinių apžvalgų autorius yra ne jis. Tam tikra prasme, toks mitas buvo ir naudingas, nes didino apžvalgų solidumą.

5. Kontaktai su J. Būtėnu Berlyne

Redaguodamas "Į laisvę", praktiškai jokių tiesioginių kontaktų su J. Būtėnu nepalaikiau. Viena, tuo metu, 1943 metais, jo Kaune turbūt nebuvo. Neprisimenu, ar bent kartą kur nors jį būčiau sutikęs. Antra, jeigu ir būtų buvęs Kaune, tai konspiracijos sumetimais tokių kontaktų būčiau vengęs: J. Būtenas buvo per daug įžymus žmogus, kad Gestapo agentėliai nepasidomėtų, kas per vienas tas Centrinės bibliotekos buhalteris, kad su juo asmeninius santykius palaiko pats Julijonas Būtenas.

Ir vis dėlto, netiesioginių kontaktų būta. Toks įžvalgas žurnalistinis vilkas ir politinių užkulisių žinovas, kaip J. Būtenas, negalėjo nenutuokti, kas redaguoja "Į laisvę", kurią jis gaudavo Berlyne ir sugebėdavo per neutralių šalių užsienio korespondentus persiųsti į laisvąjį pasaulį. Korespondencija iš Kauno Julijonui Būtėnui būdavo siunčiama per atsitiktinius patikimus keleivius, kurie retkarčiais vykdavo į Berlyną ūkiniais reikalais. "Į laisvę" būdavo suvyniojama į celofaną, o pats celofanas įdėdamas į sviesto plytelę.

(bus daugiau)

SVEIKATOS KERTĖ

Apie alergijas

(pradžią nr. 23)

Putliosios ląstelės, kaip ir kraujo ląstelės, susiformuoja kaulų čiulpuose iš bendros kamieninės ląstelės.

Visa galia slypi granulėse, nes jose yra prikimšta labai daug aktyvių medžiagų (histamino ir kt.). Tai talpios saugyklos, tarsi parako statinės ar uždelsto veikimo atominės bombos. Alergiškam žmogui po pakartotinio kontakto su alergenu prieš jį pasigamina specifiniai IgE, kurie tinka vienas kitam kaip raktas spynei. Jie prisitvirtina prie putliosios ląstelės paviršiaus. Tokia ląstelė yra įjautrinta. Kai alergenas ją pasiekia, jis susijungia su specifiniu IgE, fiksuotu ant ląstelės paviršiaus. Alergenas padaro tarytum tiltą tarp IgE antikūnių. Jam susidarius, tarsi po trumpo sujungimo prasideda grandininė reakcija, kai sužadinama putlioji ląstelė, įvyksta dideli persitvarkymai jos apvalkalėlyje (membranoje), iš grūdelių išsilaisvina jų turinys į ląstelės aplinką. Išsilaisvinusios medžiagos pastaruoju metu yra vadinamos mediatoriais, t.y. tarpininkais, „sriuba“ (angl. *mediator* „soup“), nes jų yra labai daug. Jei vieni iš jų jau pagaminti slypi granulėse, tai kitus ląstelės pradeda gaminti tik po kontakto su alergenu. Pra-

sideda alerginis „gaissas“, t.y. alerginis uždegimas. Šios biologiskai aktyvios medžiagos didina kraujagyslių sienelių laidumą, dėl to skystis plinta į audinius ir atsiranda patinimai. Jos sukelia bronchų raumenų susitraukimus ir kitus reiškinius, dėl kurių ir atsiranda alerginių ligų požymių. Kaip ir daug kas, taip ir alergija turi pamėgdžiotąją. Tai pseudoalergija. Ji skiriasi nuo alergijos tuo, kad IgE antikūniai šiame procese nedalyvauja. Tokių žmonių putliųjų ląstelių apvalkalėlis labai jautrus ir grūdelių turinys sparčiai išsilaisvina nuo įvairių nespecifinių faktorių. Medikai stengiasi sustiprinti šį apvalkalėlį, užkirsti kelią alerginėms reakcijoms. Pastaruoju metu alergijos raida pateikiama tarsi ledkalnis, kurio viršutinė dalis - tai ligos požymiai. Jų atsiradimą lemia sudėtingi tarpusavyje susiję procesai: genetika, įsijautrinimas, alerginis uždegimas, hiperreaktyvumas, t.y. jaudrumo padidėjimas (įjaudrinimas), kuomet sulig kiekvienu alergeno poveikiu organizmo reakcija tolydžio stiprėja. Aišku viena - kuo vėliau organizmas susidūrė su alergenu, tuo mažesnė alergijos rizika ir didesnė tolerancija.

Dr. R.B.

NAUJOS KNYGOS

Umberto Eco. ROŽĖS VARDAS. Iš italų kalbos vertė Inga Tuliševskaitė. *Vilnius: Tyto alba, 2001. 547 psl.*

Tai antrasis garsiausio U.Eco romano leidimas Lietuvoje, pasirodęs serijoje „Garsiausios XX a. pabaigos knygos“.

Prieš 20 metų italų semiotiko ir meno teoretiko sukurtas romanas nukelia mus į XIV amžių, į Šiaurės Italijos kalnuose stūksantį benediktinų vienuolyną. Autorius kviečia į kelionę po painių įvykių labirintą, o kad nepasiklystumėte - pateikia net vienuolyno planą.

Romano pradžioje autorius pasakoja apie keistą ir paslaptingą radinį - tikslų XIV amžiaus rankraščio nuorašą, kuriame Tėvas Adsas pasakoja kraupią istoriją, vykusią vienuolyne, kurio vardo net negalima minėti.

Iš Baskervilio čia atvyksta pranciškonas vienuolis Viljamas, nes netrukus turi įvykti ypatingas susitikimas, nulemsiantis tolesnį Pranciškonų ordino likimą. Tačiau vienuolyne prasideda šiurpūs dalykai - kiekviena diena atneša vis naują mirtį.

Kuris yra žudikas?

Detektyvo principais sukurtas romanas įtraukia skaitytoją į savo paslaptingą, šiurpų ir kartu nepakartojamą įdomų pasaulį. Tačiau *bestseller* tapusi knyga kartu atveria ir žymiai gilesnius klotus - požiūrį į teologiją, mokslą, politiką ir t.t.

J. Dusevičiūtė

Maltinukai su porais ir grybais

4 šaukštai maltų džiovintų, pusė stiklinės vandens, kiaušinis, pusė šaukštelio druskos, ketvirtis šaukštelio baltųjų pipirų, muskato riešuto, nedidelis svogūnas, 400 g maltos mėsos, 150 g šviežių pievagrybių, nedidelis poras

Sumaišykite džiovintus, vandenį, kiaušinį, druską bei prieskonius ir palikite 10 min., kad išbrinktų. Sutarkuokite svogūną ir įmaišykite į džiovintų masę. Sudėkite mėsą ir gerai išmaišykite.

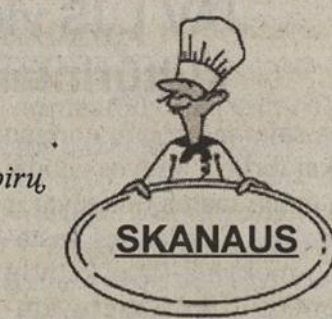
Nuplaukite grybus bei porą ir supjaustykite. Apkepkite grybus keptuvėje, po to suberkite porų

Kepti aguročiai, patisonai, moliūgai

1 kg aguročių, patisonų, moliūgų, 100 g riebalų, 2 kiaušiniai, druskos,

3-4 šaukštai miltų arba maltų džiovintų

Daržoves supjaustyti 1 cm storio griežinėliais, apbarstyti druska ir keletą minučių palai-kyti. Kiaušinius išplakti. Kiekvieną griežinėlių suvilgyti kiau-



griežinėlius. Pabarstykite druska ir pipirais. Truputį porų ir grybų masės atidėkite patiekalui papuošti, o likutį sumalkite su mėsa ir džiovintais.

Suformuokite drėgnomis rankomis 8 maltinius ir apkepkite keptuvėje iš abiejų pusių. Po to truputį patroškinkite ant silpnos ugnies.

Nauji „Suvalkijos“ žurnalo numeriai

Edvardas Šulaitis

Norisi paskubėti pranešti gerą naujieną: Marijampolėje jau penktus metus einantis „Suvalkijos“ žurnalas ne tik gyvas, bet ir ateityje dar žada nepasiduoti.

Neseniai Chicago pasiekė trys praėjusių metų (2000-ųjų) šio žurnalo numeriai. Beje, vieną iš jų - antrąjį, skirtą vienuolių marijonų išsikūrimui prie Šešupės 250 metų sukakčiai paminėti, jau buvome gavę pernai. O šiaip žurnalo prenumeratoriai Amerikoje jo nėra matę ilgesnį laiką.

Šio leidinio vyr. redaktorius Zenius Šileris (jis taip pat yra ir pagrindinis žmogus leidyboje) atsiprašo už ilgą tylėjimą. Paminėjęs, kad ir pernai vietoje šešių numerių išėjo tik trys, pareiškė, kad ir šiemet yra planuojami trys.

„Jau antri metai iš eilės mūsų neremia Spaudos fondas Lietuvoje ir apie tai rašiau „Suvalkijoje“, sako Z. Šileris mums atsiųstame laiške. „Manau, reikėtų paieškoti stiprių verslininkų, gal net užsienyje. Išsiunčiau prašymą ir Lietuviai Fondui Chicago. Gal ir Jūs man ką nors šiais klausimais patartumėte...“, - svarsto šis nuoširdus spaudos entuziastas.

Z. Šileris, turėjęs ir įvairių asmeniškų sunkumų, nori atsiprašyti prenumeratorių, teigdamas, kad „manimi galima pasitikėti, nes kam nebūna juodų gyvenimo tarpnių?“ „Manydamas, kad reikia žmonėms „Suvalkijos“ žurnalo, stengdamasis jį profesionaliai bei ko-

kybiškai leisti, susidūriau su dideliais sunkumais. Atrodo, sugebėjau atsilaikyti, atgauti pusiausvyrą...“, - sako „Suvalkijos“ vyr. redaktorius.

Gautieji 2000-ųjų metų „Suvalkijos“ numeriai yra tikrai įdomūs. Čia neliesime 2000 m. Nr. 2, kuris buvo skirtas marijonų vienuolių išsikūrimui, dabartinėje Marijampolėje paminėti, nes apie tai jau buvome rašę.

Kiti du numeriai (pirmas ir trečias) gana stambūs (po 80 puslapių) ir vertingi. Jie yra įdomūs ne vien tik suvalkiečiams, bet visiems lietuviams, nežiūrint iš kur jie bebūtų kilę.

„Suvalkija“ save vadina etnokultūros istorijos leidiniu. Daugiausia yra rašoma apie žymiuosius suvalkiečius, minint jų įvairaus amžiaus sukaktis.

Štai 2000 m. trečiame numeryje atžymimas Pranas Vaičaitis, kurio 125-tos gimimo metinės neseniai suėjo. Kitas rašinys pašvęstas Jono Jablonskio 140-osioms gimimo metinėms. Liuda Viliūnienė spausdina straipsnį „Petro Kriaučiūno fenomenas“, skirtą šio žymiojo suvalkiečio 150-osioms gimimo metinėms. Prof. Gintautas Česnys savo rašinyje „Iš Suvalkijos kilęs antropologas“ pristato mums gal mažiau pažįstamą Julijoną Talko-Grincevičių jo 150-ųjų gimimo metinių progą.

Sunku čia suminėti visus proginius rašinius apie žymiuosius suvalkiečius. Norėtų-

Lietuvos čiuožėjai dalyvaus „Grand Prix“ serijos varžybose

2002 metų Salt Lake City (JAV) žiemos olimpinėms žaidynėms besirengiantys šokėjai ant ledo Margarita Drobiazko ir Povilas Vanagas apsisprendė „Grand Prix“ serijos varžybas pradėti „Skate America“ turnyru, kuris spalio 24-28 dienomis vyks Colorado Springs.

Vėliau Lietuvos čiuožėjų pora praleis du turnyrus - „Skate Canada“ Saskatune ir „Sparkassen Cup“ Gelzenkirchene, o lapkričio 14-18 dienomis Prancūzijos sostinėje dalyvaus „Lalique Trophy“ varžybose.

Praleidę penktą „Rusijos taurės“ varžybų etapą Sankt Peterburge, M.Drobiazko ir P.Vanagas lapkričio 29-gruodžio 2 dienomis dalyvaus „NHK Trophy“ turnyre Japonijos Kumamoto mieste.

Po trijų varžybų etapų šešios geriausios sportinių šokių poros dalyvaus „Grand Prix“ serijos finalinėse varžybose Kanadoje.

BNS



Elektros įtampa gali efektyviai sunaikinti maisto produktuose esančius mikroorganizmus. Gera elektros įtampos dozė leidžia saugoti maistą ilgiau, o jo kokybė nepablogėja. Tradiciniame pasterizavimo procese kenksmingos bakterijos ir mikroorganizmai yra nužudomi karščio. Tačiau kaitinimas paveikia ir patį maistą, kurio skonis ir spalva po to pakinta. Todėl konservavimas nekaitinant maisto turėtų daugybę pranašumų. Martin Lindgren iš Chalmerso technikos aukštosios mokyklos Goteborge (Švedija) sugalvojo, kaip konservuoti maistą elektra. Elektros įtampa yra didelė, tačiau maistas įkaista nedaug. Metodas leidžia sunaikinti bakterijas jų nekaitinant. Naudojant trumpus elektros impulsus, sklindančius maisto produktu, mikroorganizmai yra visiškai nukenksminami. Impulsai pramuša mikroorganizmų ląstelių membranose skyles. Svarbūs šio proceso parametrai yra elektros lauko stipris, impulsų trukmė ir pasikartojimo dažnis. Yra reikalingas apie 1 MV/m dydžio elektros laukas; viso prireikia kelių dešimčių impulsų. Geriausiai naujasis pasterizavimo būdas tinka skysčiams produktams, pavyzdžiui, vaisių ir uogų sultims.

Toji diena, kuomet galėsite pasikrauti pageidaujamą tekstą savajame „elektroninio popieriaus“ lape ir neštis jį ten, kur tik reikia, gerokai priartėjo. Bostono (JAV) firma E Ink pranešė sugebėjusi pagaminti spalvinį elektroninį popierių. Kaip ir tradiciniame popieriuje, elektroniniame jo analoge tėra naudojamas vien šviesos atspindžio reiškinys. Tai reiškia, jog, skirtingai nei su elektroniniu popieriumi konkuruojantiems skystųjų kristalų displejams, jam nereikia jokio papildomo apšvietimo iš kitos pusės. Dar daugiau, šis popierius naudoja energiją tik tai tuomet, kai keičiasi jame rodomas vaizdas. Vaizdą kartą sukūrus jis išliks netgi ir išjungus maitinimo įtampą. Nešiojami ir kišeniniai kompiuteriai bei mobilieji telefonai su kietais displejais iš elektroninio popieriaus, anot E Ink atstovo spaudai Dan Button, turėtų pasirodyti rinkoje po poros metų. Naujasis displejus, kaip ir vienspalvis E Ink firmos elektroninis popierius, naudoja milijonus tarp dviejų elektrodų matricų išpauštų mikroskopiskų skaidrių kapsulių. Kiekvienoje tokioje kapsulėje yra smulkios baltos granulės, ištirtos tamsiame riebiame skysčiuje. Kai viršutinis elektrodas yra įkraunamas neigiamai, jis pritraukia prie savęs granules, todėl paviršius pasidaro baltas. Pakanka pagręžti įtampos poliarumą ir granulės yra nustumiamos gilyn, o paviršius nuo tamsaus skysčio tampa juodu. Tarp atskirų elektrodų tarpai yra pakankamai nedideli, todėl galima pasiekti 300 taškų colyje (dpi) skyrą. Spalvinių displejus pasidarė, kuomet ant vienspalvio displejaus buvo užnešti ploni spalvų filtrai. Jeigu po filtrais esantis vaizdo elementas pats bus baltas, tai filtras padarys jį raudoną, žaliu arba mėlynu. Jeigu vaizdo elementas yra juodas, jis ir liks juodu. Tikimasi, kad elektroninis popierius ilgai galės pakeisti paprastą.



si pažvelgti ir į Juditos Pautienytės-Baltrušaitienės rašinį apie chigagiečiams gerai pažįstamą dail. Juozą Pautienį, kuriam 2000 m. balandžio 16 d. suėjo 100-ji gimimo sukaktis. Šis straipsnis, iliustruotas daugeliu nuotraukų, pradedamas 2000 m. pirmame numeryje ir baigiamas trečiajame. Tai iš tiesų puikus ir įžvalgus rašinys apie gilią vagą išėmijus lietuvių dailės gyvenime išvairiusi kūrėją.

Be to, randame rašinį apie kalbininką profesorių Joną Kazlauską (1930-1970), na ir apie žymųjį Kalifornijoje gyvenantį lietuvių verslininką ir visuomenininką Albiną Markevičių (jis atšventė savo 70-sias gimimo metines), bei kitus.

„Suvalkijos“ adresas: a/d 14, Marijampolė, 4520, Lietuva. Metinė prenumerata oro paštu - 30 dol.

Tadas Šernas tapo dvasininku

Po Medininkų tragedijos stebuklingai išgyvenęs vilnietis Tomas Šernas liepos 1 d. buvo išventintas į diakonus.

Pats T. Šernas „Lietuvos rytui“ sakė, kad jis tapo antrojo laipsnio dvasininku ir galės teikti santuokos sakramentą, palydėti mirusius į paskutinę kelionę.

„Būdamas diakonas negalėsiu teikti tik Šventosios vakariinės sakramento. Tai yra tas pats, kas katalikams Šventojo komunija“, - paaiškino T. Šernas.

Į klausimą, ar ateityje nežada tapti Evangelikų reformatų bažnyčios kunigu, būsimasis diakonas atsakė neigiamai.

Pagal bažnytinę teisę tada jis turėtų dar kelerius metus mokytis ir tapti teologijos magistru. Kad ir labai norėdamas tapti kunigu, jis supranta, kad tam darbu truktų jo ribotos galimybės judėti.

Be to, T.Šernas baiminosi, kad, būnant kunigu ir teikiant Šventosios vakariinės sakramentą, jam gali iškristi iš rankų šventos duonos gabalėlis.

Net ir dešimčiai metų praėjus po Medininkų įvykių, kai omonininkai sušaudė beginklius Lietuvos muitininkus, T. Šernas neatgavo savo buvusios sveikatos.

Po sudėtingos galvos operacijos T. Šernas pakilo naujam

gyvenimui.

„Mane ligoninėje 1991 m. pakrikštijo katalikų dvasininkas - monsinjoras Kazimieras Vasiliauskas. Dabar aš ir pats tapau dvasininku“, - vakar džiaugėsi T. Šernas.

Jis neneigė, kad jo apsisprendimui tapti diakonu turėjo įtakos ir tai, kad senelio dėdė Adomas Šernas buvo evangelikų reformatų kunigas.

Šiuo metu T.Šernas evangelikų reformatų bažnyčioje dirbo lektoriumi.

T. Šernas sakė, kad Vilniuje ir Kaune esančias evangelikų reformatų bendruomenes sudaro daugiau nei 500 narių, o dvasininkų labai trūksta.

Lietuvos rytas



Violeta Urmana-Urmanavičūtė koncerto, vykusio balandžio 12 d. Kosciuško salėje, New Yorke, metu. Rengėjai - Lietuvių Moterų Federacijos Greenwich, CT, skyrius. J. Valaičio nuotr.

Škaitytojai rašo "Darbininkui"



"Darbininko" redakcijai,

2001 m. balandžio 6 d. "Darbininko" 14 numeryje Gabrielės Miksen straipsnyje (7 psl.) "Boston, MA, Vasario 16-osios minėjimas" buvo padaryta klaida rašant apie paskirstytas aukas.

Cituojų klaidą: "JAV LB skyrė 6,200 dol. Lietuvių Fondo švietimo taryba skyrė 800 dol." Ištaisant padarytą klaidą turėtų būti: *Lietuvių Fondas skyrė 6,200 dol., o JAV LB švietimo taryba skyrė 800 dol.* Taip ir buvo paskelbta minėjimo metu, tai tik autorės padaryta klaida rašant straipsnį.

Bostono lituanistinė m-kla labai vertina Lietuvių Fondo paramą.

JAV LB Bostono apygardos pirmininkas Gintaras Čepas ir aš, Gabrielė Miksen, atsiprašome už padarytą klaidą.

Gabrielė Miksen
Boston, MA

Gerb. Redaktoriumi

Būtų gera, kad mūsų visi verksniai susidėtų ir parašytų NATO praplėtimo reikalu bendrą kreipimąsi į Prezidentą, Senatą ir Kongresą Latvijos, Lietuvos ir Estijos visų 3-jų Pabaltijo valstybių vardu, kad be šių 3-jų Pabaltijo valstybių įsijungimo į Europos Sąjungą ir NATO, Europos saugumas nebūtų pilnas.

Panašaus turinio raštas turėtų būti atspausdintas mūsų spaudoje - kad skaitytojai galėtų nukopijuoti, padauginti, pasirašyti ir išsiųsti savo valstijų senatoriams, kongresmenams ir prezidentui. Ar nebūtų tai geriausias būdas atkreipti Amerikos dėmesį mums tinkama linkme? Atrodo, kad pats laikas Amerikos lietuviams dar kartą pasistengti gelbėti Lietuvą nuo raudonojo maro.

Su pagarba,

Kostas Mitinas,
Port Orange, FL

PADĖKA

Amerikos Lietuvių Taryba dėkoja Chicago Lietuvių Tarybos valdybai, Lietuvių Bendruomenės apylinkių atstovams, kurie padėjo išsiųsti per 12,000 laiškų lietuvių visuomenei NATO petijios reikalu kartu su laiškų pavyzdžiais Amerikos prezidentui. Talkininkų tarpe buvo: Evelina Oželienė, Salomėja Daulienė, Matilda Marcinkienė, Antanas ir Viktorija Valavičiai, Monika Gudaitienė, Jonas Vyšniauskas, Jonas Spurgis, Kazys Rožanskas, Jeronimas Gaižutis, Me-

čislovas Mikutaitis.

Bendradarbius koordinavo Nerijus Šmerauskas. Per trumpą laiką savanoriai išsiuntė didelę siuntą, atitinkančią pašto masinių siuntų reikalavimus. Prašome visus nedelsiant atsiliepti ir jungtis į bendrą akciją, kad Lietuva būtų priimta į NATO. Norintys gauti petijios kopiją ar laiškų pavyzdžius gali kreiptis į ALTo būstinę: Lithuanian American Council, 6500 S. Pulaski Rd., Chicago, IL 60629. Tel. (773) 735-6677, fax: (773) 735-3946. E-paštas: ALTCenter@aol.com

Amerikos Lietuvių Taryba

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$739 r.t.

One way to Vilnius \$499



FREGATA TRAVEL
250 West 57th Street, 1211
New York, NY 10107
Tel.: (212) 541-5707



VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- Labdaros siuntiniai per GIFT OF HOPE programą
- Perkraustymo į Lietuvą paslaugos
- Pinigų persiuntimas į Lietuvą
- Pigios telefono paslaugos
- Telefono kortelės skambinti į Lietuvą
- Siuntinių persiuntimas iš Lietuvos į Ameriką (tik didesniais kiekiais)
- Perkraustymas iš Lietuvos į Ameriką
- Komercinės siuntos iš Lietuvos į Ameriką

Susipažinkime: JAV LJS vicepirmininkas kultūriniais reikalais

Visą savo gyvenimą norėjau tautiškai dirbti Lietuvos naudai - kaip mano mama, jos tėvai ir proseneliai. Esu lankęs šeštadieninę mokyklą (nuo keturių iki septyniolikos metų amžiaus), metus studijavau Vasario 16-osios gimnazijoje Vokietijoje, taip pat esu stovyklavęs Neringos stovykloje, Lietuvių Skautų Sąjungos tautinėje stovykloje Bostone 1998 m., šokęs penkiose tautinių šokių grupėse.

Kai pradėjau lankyti Bostono universitetą, kur studijavau tarptautinius santykius (*International Relations*) su užsienio politikos ir saugumo (*Foreign Policy & Security*) Europoje specializacija, mano aktyvumas kiek apvyto, išskyrus tautinius šokius. Dažnai yra sunku rasti žmonių, su kuriais būtų galima susikalbėti lietuviškai. Bet nenoriu pamiršti ką esu išmokęs, o ko nesu - dar reikia išmokti. Kada nors tikiuosi gyventi Lietuvoje, tad kuo greičiau ieškosiu



Aras V. Vėbra

darbo Lietuvos kryptimi. Džiaugiasi, kad po 10-ojo PLJK man tenka dirbti JAV LJS valdyboje. Esu vicepirmininkas kultūriniais reikalais. Elektroniniu paštu siuntinėjame naujai įsteigtą savaitinį kalendorių, iš aktyvesnių Amerikos lietuvių gauname ir persiunčiame žinutes apie lietuvių jaunimo sąjungas visoje Amerikoje.

Šį rudenį keliausiu mokytis (1 semestras) Vilniaus universitete.

Aras V. Vėbra,
JAV LJS vicepirmininkas
kultūriniais reikalais

Kathleen Flanagan laimėjo Lietuvių stipendiją

Šiomet Lietuvių stipendiją (*Lithuanian Honours Scholarship*, 5000 Australijos dolerių, arba apie 2600 JAV dol.) Tasmanijos universitete laimėjo Kathleen Flanagan, ketvirtų metų istorijos studentė. Kathleen yra ypatingų gabumų mergina, jau anksčiau laimėjusi eilę prizų ir premijų. Ji dabar rašys disertaciją apie lietuvių tautinę samonę.

Jau nuo 1996 metų ši Lietuvių stipendija skiriama kasmet geriausia ketvirtųjų (*Honours*) metų studentui, rašančiam disertaciją apie Lietuvą arba lietuvių Tasmanijos universitete.

Tai vienintelė su Lietuva turinti sąsają stipendija visoje Australijoje. Kandidatai turi patenkinti aukštus akademinis reikalavimus. Jeigu kuriais metais tokių kandidatų nėra, stipendija tais metais neskiriama. Atrodo, kad sekančiais (2002) metais stipendija bus paskirta paskutinį kartą, nes tada išsibaigs pinigai, surinkti iš Australijos lietuvių.

Lietuvių stipendijos finansus ir laimėtojų atranką tvarko Tasmanijos universitetas. Tasmanijos universitetas yra ketvirtas senumu visoje Australijoje ir turi virš 12,000 studentų.

Algimantas Taškūnas

RigaVen Travel, Inc.

We provide complete Travel Services
VACATIONS - TOURS - CRUISES
WITH PERSONAL RECOMMENDATIONS
and always competitive fares to

RIGA -- TALLIN -- VILNIUS

with

FINNAIR

LUFTHANSA - SAS

OR OTHER CARRIERS

"Call for Details"

INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706

Tel. 631-665-4455 Fax 631-665-6164

1-800-291-8311

E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

web site: www.rigaven.com



Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-erių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

• Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA

• Čekių sąskaitas - asmeniškas ir komercines

• Paskolas - namų, namų remonto,

Home Equity ir automobilių

• ATM naują mašiną ir korteles

• Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,

pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos

Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

"Sulietuvinimo" kraštutiniai

Aurelija M. Balasaitienė

Dažnokai mūsų spaudoje užtikiname "Klevelandą", "Mičiganą" ir daugelį kitų vietovių ar valstijų "sulietuvintus" pavadinimus, kai kuriuos net iki nepažinimo, kaip "Nju Dzersy" ar "Nju Meksiko" bei "Los Andželes". Jei pasinaudotume pašto paslaugomis, adresuodami savo laiškus su "sulietuvintais" vietovardžiais, jie nepasieks gavėjų. Spaudos reportažų tekstuose randame dar ir "sulietuvintus" vardus bei pavardes, tai buvęs Amerikos prezidentas buvo "Bilis Klintonas". O kaip bus dabar, kai JAV prezidentu yra išrinktas George Bush? "George" lietuviškai išvertus yra "Jurgis"... Jei kai kur rašoma "Georgas Bušas" ar net "Džordžas Bušas", tai reiktų galutinai "sulietuvinti", jį pavadinus "Jurgiu Bušu" (o gal net "Krūmu")?

Mes piktinamės, matydami "Wilna" ar "Kovno", bet populiariosios ir labai autoritetinės Encyclopedia Britannica žemėlapiuose visų kraštų vietovių pavadinimai yra autentiški, tai randame ir "Klaipėdą", ir "Vilnių", ir "Šiaulius", ir kitus teisingus visų kraštų vietovių pavadinimus, išskyrus tuos, kurių alfabetai nėra lotyniški, tai Rusijos bei kitų slavų kraštų vietovardžiai yra rašomi fonetiškai lotynišku raidynu.

Pokario lietuvių ateivių kar-

tai, šitame krašte išgyvenus virš penketos dešimtmečių, reiktų vietovardžiams teikti pagarbą, kaip jo reikalaujame savo gimtajam kraštui. Juk nėra nei "Kalifornijos", nei "Masačusetso", nei "Filadelfijos", nei daugelio kitų, vietiniams neatpažintų vietovių. Priaugusioms kartoms tokie "sulietuvinimai" yra nepriimtini ir nereikalingi, net ir klaidinantys.

Galime pabandyti ir kitą kraštutinumą, būtent - "suanglinti" lietuviškas pavardes ar vietovardžius, tai mūsų didysis kompozitorius Čiurlionis turėtų būti rašomas "Tshourlonis", Maironis taptų "Mironis", o kas atpažintų "Klipadą"?

Gyvendami šitame vaišingame krašte, nedarykime jo geografijos bei pavardžių kaip nenorime, kad ir Lietuvos geografinė bei pavardės būtų iškraipomos ir "perrašomos" kitos kalbos garsais. Abipusė pagarbą privalo būti mūsų gyvenimo kelrodžiu.

Lenkai protestuoja prieš eutanaziją

Beveik 52 tūkst. lenkų pasirašė petiją, kurioje reiškiamas protestas prieš eutanazijos legalizavimą valstybės Europos Tarybos (ET) narėse. Birželio 25 d. Strasbūre peticija ir parašai buvo įteikti ET generaliniam sekretoriui Walteriui Schimmeriui.

TVNet

LIETUVA 2001

Pigiausios kainos skrydžiams į VILNIŲ vasarą iš New Yorko, Chicago, Los Angeles, Detroito, Clevelando, Floridos ir kitų JAV miestų Finnair ir kitomis oro linijomis.

- Mašinų rezervacijos Vilniuje
- Viešbučiai
- 9 ir 14 dienų kelionės po Lietuvą

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytttours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION
JULY PICK-UP SCHEDULE

July 15	Baltimore, MD	10-11 am
	Philadelphia, PA	1-2 pm
July 16	Putnam, CT	1-2 pm
July 17	New Haven, CT	12-1 pm
	New Britain, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
July 19	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
July 21	Brooklyn, NY	12-1 pm

For more information please call:
1- 888-615-2148 or 1-888-205-8851

AUKOS, SURINKTOS 2001 M. DIDŽIOJO NEW YORKO JUNG TINIO KOMITETO VASARIO 16-SIOS DIENOS PROGA

Po 300 dol. aukojo: Andruska, H.
Po 200 dol. aukojo: Aleksa, J.; Bobelias A. ir D.; Dičpinigaičiai, J. ir I.; Katinai, V. ir A.; Stankūnai, J. ir G.; Švitra, dr. P.
Po 150 dol. aukojo: Dimienė, dr. S.; Giedraičiai, J. ir L.; Gvildžiai, P. ir I.; Klivečkienė, M.; Remėzos, S. ir M.; Tėv. Pranciškonai; Vedeckai, A. ir R.
Po 130 dol. aukojo: anonimas.
Po 120 dol. aukojo: Steponiai V. ir A.
Po 105 dol. aukojo: Simučiai, amb. A. ir J.
Po 100 dol. aukojo: Banaitis, D.; Bobelias, S. ir G.; Bražėnas, dr. N.; Česnavičiai A. ir R.; Jankauskienė, V.; Jasaičiai, T. ir I.; Kiliai, I. ir V.; Kumpikaitė, dr. G.; Maželis, V.; Miklai, H. ir I.; Ogden, M.; Remėzos, E. ir V.; Shukis, J.; Šileikis-Hood, L.; Vilgaliai, J. ir I.
Po 90 dol. aukojo: Grajauskas, V.
Po 75 dol. aukojo: Rimienė, B.; Volertas, kun. V.
Po 65 dol. aukojo: Paliai, P. ir M.
Po 60 dol. aukojo: Anonai, V. ir D.; Matulaitienė, J.; Smith, A.
Po 50 dol. aukojo: Alinska, T. ir R.; Balsienė, R.; Barauskienė, O.; Ilgučiai, A. ir R.; Jurgėla, A.; Laucius H.; Mamertai, E. ir G.; Matulaičiai, A. ir J.; Menčiūnas, M.; Osmolskis, O.; Petraičiai, P. ir A.; Pinch, A.; Ratas, Ž.; Rubšiai, A. ir M.; Sakalai, A. ir S.; Šalinskienė, M.; Sidas, V. ir P.; Tirkšliūnas, A.; Vaičaitis, dr. R.; Vaikučiai V. ir S.; Vytuviai, A. ir J.
Po 40 dol. aukojo: Bileriai, K. ir A.; Čerkeliūnai, K. ir R.; Marijošienė, A.; Radzevičiai, V. ir S.; Ralienė, A.; Vaičiulis, E.; Vainius, K.
Po 30 dol. aukojo: Rajeckas, G.
Po 25 dol. aukojo: Danisevičienė, O.; Juriai, Z. ir Ž.; Matusaičiai, V. ir V.; Minkūnienė, E.; Nemickas, K.; Ošlapai, A. ir E.; Račius, J.; Raila, kun. S.; Ruzgas, A.; Ūzas, D.; Vygantienė, M.
Po 20 dol. aukojo: Andrušis, J.; Arlickas, A.; Butkus, K.; Cibulskienė, B.; Dragūnevičiai, V. ir G.; Frankaitė, I.; Gudeliene, L.; Šalčius, N.; Skobeikienė, S.; Valane, P. ir M.
Po 15 dol. aukojo: Kuchynskas, S.
Po 10 dol. aukojo: Baranauskai, E. ir G.; Jankauskaitė, L.; Sevelkovas, P.; Žukai, J. ir A.

Viso surinkta aukų: \$6,780.00
Organizacijoms paskirstyta: ALTai - \$1,095.00; JAV LB - \$2,120.00; Tautos Fondui - \$3,565.00.
Viso: \$6,780.00.

JAV Lietuvių Bendruomenės veikloje

(pradžia nr. 26)

Sporto reikalai

Krašto valdybos vicepirmininko sporto reikalams Rimo Gedeikos asmenyje turime nepaįstąjį sporto entuziastą. Praeityje daugiau pažįstamas iš straipsnių apie lietuvius sportininkus, jis šiuo metu nemažą dėmesį skiria sportinės veiklos atnaujinimui JAV Rytiniame pakraštyje. Po 25 metų pertraukos, gegužės 19-20 d. Long Islande, NY, įvyko ŠALFAS vadovo JAV Rytiniam pakraščiui Prano Gvildžio ir Rimo Gedeikos organizuotas krepšinio turnyras. Jame dalyvavo 22 krepšinio komandos, iš viso virš 150 krepšinininkų, jų tarpe 20 iš Lietuvos, šiuo metu su krepšinio stipendijomis studijuojančių JAV gimnazijose ir kolegijose bei universitetuose. Įdomų pastebėti, kad Philadelphia "Aro" vyrų "B" klasės komandoje žaidė Lietuvos ambasadorius Vygaudas Ušakas ir ministras-patarijas Kęstutis Jankauskas. Turnyro ruošą finansiškai parėmė JAV LB Krašto valdyba, New Yorko LB apygarda ir Philadelphia LB apylinkė. Sporto varžybų metu buvo renkami parašai po peticiją dėl Baltijos valstybių pakvietimo į NATO. Šeštadienio vakare susikaupta malda. Šv. Mišias laikė kunigas Vytautas Volertas su kunigu Leonu Leisc, SJ. Malonu buvo girdėti amerikiečius tvarkdarius pareiškiant: "You represent one of the finest groups we have ever had! Please come again". Nuoširdi padėka L.I. apskrities sporto direktoriui, lietuvių kilmės Robert Hodgson, parūpinusiam krepšinio aikštę trijose amerikiečių gimnazijose. Geriausiai turnyro krepšinio komandai JAV LB Krašto valdybos taurę įteikė vicepirm. R. Gedeika.

JAV LB 50-mečio sukakties minėjimas Chicagoje

Spaudoje jau skelbta apie š.m. spalio 12-14 d. Chicagoje įvyksiantį JAV LB 50-mečio sukakties minėjimą. Pradėsime spalio 12-13 dienomis Chicago priemiestyje įvyksiančia JAV LB XVI-sios Tarybos sesija. Spalio 13 d. (šeštadienį) įvyks JAV LB 50-mečio parodos Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje atidarymas, po kurio seks iškilminga akademija su jaunatviška menine dalimi bei vaišėmis. Sekmadienį (spalio 14 d.) Padėkos šv. Mišios/pamaldos lietuvių katalikų ir evangelikų parapijose ir Lietuvos reprezentacinio jaunimo choro "Ažuoliukas" koncertas Maria High School auditorijoje.

Dr. Petras Kisieliūnas vadovauja 50-mečio sukakties minėjimo ruošos komitetui, kurį šiuo metu sudaro: Jūratė Budrienė, Leonas Narbutis, Juozas Polikaitis ir Marija Remienė. Komitetas jau yra turėjęs keturis posėdžius. Ateityje minėjimo ruošos komitetą planuojama papildyti. Su Krašto valdybos talka yra formuojamas garbės komitetas. Į Lietuvą vyks JAV LB Tarybos prezidento pirm. Regina Narušienė buvo paprašyta sukakties pakvietimus asmeniškai įteikti prez. V. Adamkui, kardinolui J. A. Bačkui, Seimo pirm. A. Paulauskui ir min. pirm. R. Paksui. "Geriems tikslams" gabi lėšų sukėlėja, visuomenininkė Birutė Jasaitienė yra priėmusi kvietimą sudaryti komitetą ir vadovauti JAV LB 50-mečio finansiniam vajui. Jai talkinti yra pasižadėjęs Antanas Vėlavicius. Bus kreipiamasi į mūsų visuomenę savo asmeniškai stambesne auka "pasveikinti ir įvertinti" Lietuvių Bendruomenės dirbamą plačiąsą veiklą penkerių dešimčių metų bėgyje. (bus daugiau) T. Gečienė

Lietuvos Vyčių Vidurio Centro rajono pavasarinis suvažiavimas ir kėgliavimo turnyras

Š. m. 18-20 d. Lietuvos Vyčių 79 kuopa, veikianti Southfield, MI, prie Dievo Apvaizdos parapijos, globojo L.V. Vidurio Centro rajono suvažiavimą ir kėgliavimo turnyrą. Suvažiavime dalyvavo 19 vyčių iš 5 kuopų - iš Clevelando ir Dayton, Ohio, ir Detroito bei Southfield, Michigano.

Gegužės 18 d., penktadienį, įvyko susipažinimo vakaras Comfort Inn viešbutyje, Farmington Hill, MI. Priėmimo dalyvavo gražūs būrys svečių ir vietinių vyčių, galima sakyti virš 40. 102 kuopos muzikantai - smuikininkas Jonas Stanevičius ir akordeonistas Juozas Aukštakalnis - pralinksmino dalyvius su muzika ir dainomis. Nuotaika buvo jauki ir pakili.

Gegužės 19 d., šeštadienį, vyko posėdis. Prieš pradėdant posėdį, 79 k-pos pirmininkė Margaret Dapkus sveikino visus atvykusius ir linkėjo smagios viešnagės bei sėkmės kėgliavimo turnyre. Vidurio Centro rajono pirmininkė Pranciška Petkuvienė pakvietė Jurgį Mikalauską, 96 kuopos narį iš Dayton, OH, sukalbėti maldą. Pirmininkė P. Petkuvienė vadovavo susirinkimui. Dvasios vadas kun. Gediminas Kijauskas, SJ, negalėjo dalyvauti, bet perdavė savo sveikinimus per 25 k-pos pirmininką Ricard Marks. Sekė valdybos narių pranešimai, kuopų pranešimai ir ateities darbų svarstymai.

P. Petkuvienė pranešė, kad dalyvavo abiejuose Centro valdybos susirinkimuose. Pabrėžė, kad visiems labai svarbu rašyti laiškus JAV prezidentui ir Kon-

greso savo atstovams apie Baltijos kraštų priėmimą į NATO. Prašė visų pasirašyti peticijas, kurias Centro valdybos pirmininkas Robert A. Martin, Jr., išdalino susirinkime.

Dalyvavo ir Centro valdybos pirmininkas Robert A. Martin, Jr. Jis davė išsamų pranešimą apie 88-ąjį metinį suvažiavimą-seimą. Ruošimai sekasi labai gerai, ir visi, kurie dalyvaus šiame seime turės gerą ir atmintiną laiką. Suvažiavimas vyks rugpjūčio 2-5 d., Orlando, Floridoje. Suvažiavimą globos L.V. Centro valdyba. Vyks įdomi programa. R. Martin ragino susirinkusius gausiai dalyvauti suvažiavime. Papasakojo apie savo dalyvavimą ir atstovavimą Lietuvos Vyčių organizacijos kardinolo Juozo Audrio Bačkio konsistorijoje, Romoje, ir JBANC susirinkime Washingtone.

Ritualų komiteto pirmininkė Lee Moore pranešė, kad Southfield, MI, 79 kuopos nariai Elena Mykolaitis, Juozas Panavas ir Emma Povilaitis, bei Detroito, MI, 102 kuopos nariai William Juodwalkis, Albina Kurpovic ir Catherine Kurpovic bus pakelti į ketvirtąjį laipsnį. Į trečiąjį laipsnį bus pakelti šie nariai: 96 kuopos narys Mark Bell ir 102 kuopos narys Richard Strakšys.

"Pagalba Lietuvai" pirmininkė Regina Juškaitė-Švobienė pranešė, kad yra ruošama ekskursija Lietuvon š.m. rugpjūčio 22 - rugsėjo 1 d. Kvietė Vyčius dalyvauti ir paremti padalinio veiklą. Per paskutiniuosius šešis mėnesius buvo

išsiųsti penki 40 pėdų ilgio talpintuvai Lietuvon. Jų vertė siekė arti 5 milijonų dolerių. Ilgametis "Pagalba Lietuvai" valdybos išdo patikėtinis Pranas Bunikis iškeliavo amžinybėn š.m. vasario 28 d. Priklausė ir buvo veiklus 102 kuopos narys virš 50 metų. Robert Boris, padalinio steigėjas ir direktorių tarybos pirmininkas, dalyvavo kardinolo Juozo Audrio Bačkio konsistorijoje, Romoje, š.m. vasario 21-24 d.

Garbės narė ir Lietuvos Vyčių fondo atstovė Elinor Služienė padarė pranešimą apie fondo veiklą. Neužilgo bus išleistas lankstinukas, apibūdinantis Lietuvos Vyčių fondą, indėlių apdovanojimus ir padalinio veiklą. Šių metų pradžioje Lietuvos Vyčių fondas kartu su Centro valdyba išleido garbės nario muz. Fausto Strolis giesmių rinkinį "Atverkim Viešpačiui širdies duris". Giesmynai buvo išsiųsti vyskupijų chorų vadovams bei Panevėžio, Vilkauskio, Kaišiadorių ir Telšių vyskupijų kurijoms. Taip pat buvo išsiųsti Vilniaus ir Kauno arkivyskupų kurijoms. Fondas praneša, kad veikia ir metinis rašinėlių konkursas.

Buvo pranešta, kad rudens susirinkimas ir maldos kelionė vyks spalio 5-7 d. Detroito. Jį globos 102 kuopa, veikianti prie Sv. Antano bažnyčios. Sekantį pavasarį susirinkimą ir kėgliavimo turnyrą globos 25 kuopa, veikianti Clevelande. Tikros datos bus praneštos vėliau.

Uždarymo posėdžio maldą sukalbėjo Jurgis Mikalauskas. Buvo sugiedotas L.V. himnas.

Po pietų vyko kėgliavimo turnyras, kuriame dalyvavo 36 kėgliuotojai. Pirmą ir antrą vietą laimėjo Lietuvos Vyčių 79 k-pa veikianti prie Dievo Apvaizdos bažnyčios, Southfield, MI, o trečią vietą laimėjo 102 k-pa iš Detroito.

Vyrų grupės individualią pirmą vietą laimėjo Dan Baibak, 102 kuopos narys iš Detroit, MI, o moterų grupėje pirmą vietą laimėjo Virginija Smith, Detroito 102 kuopos narė.

Vakare vyko vaišės ir pabendravimas viešbučio salėje. Sekmadienį, gegužės 20 d., vyko suvažiavimo užbaigimas. Šv. Mišios už mirusius ir gyvus Lietuvos Vyčių Dievo Apvaizdos bažnyčioje buvo aukotos parapijos klebono kun. Alojzo Volskio. Vyčiai organizuotai dalyvavo su vėliavomis. Aukos prie altoriaus nešė Centro valdybos pirmininkas Robert A. Martin, Jr., Vidurio Centro rajono pirmininkė, garbės narė Pranciška Petkuvienė, garbės narė Elinor Služienė ir 79-tos kuopos pirmininkė Margaret Dapkus. Mišios baigtos Šv. Mergelės Marijos litanijos sugiedojimu ir vėliavų išnešimu.

Po Mišių parapijos mažojoje salėje vaišių metu įteiktos kėgliavimo turnyro taurės ir piniginiai apdovanojimai. Vidurio Centro rajono pirmininkė Pranciška Petkuvienė dėkojo visiems už gausų dalyvavimą susirinkime bei turnyre ir linkėjo geros kelionės grįžtant į namus.

Laimėtojai džiaugėsi savo laimėjimais ir visi praleido gerą, smagų savaitgalį tarp draugų. Iki pasimatymo 88-ame seime Orlando, Floridoje, rugpjūčio 2-5 dienomis!

Regina Juškaitė-Švobienė

Staigmenos sporte ir gyvenime

Kai kurios staigmenos pradžią, kai kurios trenkia į galvą lyg su pagaliu.

Šių metų balandžio 27-28 dienomis pirmą kartą Amerikoje vyko pasaulio irklavimo taurės regata. Regatoje turėjo dalyvauti 23 tautos, tarp jų ir Lietuva. Lietuvos komandą su-

"Neatvažiuo. Negavo vizos". Šie jos žodžiai kaip pagaly trenkė man per galvą!

Praėjus porai minučių, atsigavau nuo šios liūdnos staigmenos, grįžau atgal į varžybų vietą. Pakeliui priėjo dvi moterys ir viena iš jų paklausė: "Ar esi lietuvis?" (aš vilkėjau marš-



Mary Obidinski (dešin.) ir Catherine Humbelt - geriausios JAV dviviečių valčių irklautojos R. Gedeikos nuotr.

darė šeši irklautojai, jų tarpe - Poplavskaja, kuri su Birute Sakickiene pereinai metais Sydney laimėjo olimpinį bronzos medalį porinėse dvivietėse valties lenktynėse.

Nekantriai laukiau balandžio 27 dienos, kadangi regata vyko Princeton, New Jersey, visai netoli nuo mano namų. Džiaugiausi turėdamas progą susitikti su Lietuvos bronzos medalio laimėtoja ir kitais irklautojais. Pagaliau atėjo tas ilgas lauktas rytas. Sėdau į mašiną ir nundėjau į varžybas.

Atvažiuavęs prie ežero, pradėjau ieškoti Lietuvos komandos, bet niekaip negalėjau rasti. Suradau vieną iš regatos organizatorių ir paklausiau, kurgi Lietuvos komanda. Ji atsakė:

kinėlius su lietuvišku užrašu). Man atsakius, kad taip, jos pasisakė esančios irgi lietuvių, Daina Stricki su dukra Carol, ir mes pradėjome kalbėtis.

Sužinojau, kad motina ir dukra yra gimusios Amerikoje, kad motina kalba lietuviškai, o dukra yra irklautoja, pereinai metais buvusi Amerikos olimpiados komandoje. Carol ir Davidson lenktyniavo prieš Poplavską ir Sakickienę iš Lietuvos ir pralošė tik 90 sekundžių skirtumu. Carol yra laimėjusi daug tarptautinių medalių įvairiose valčių kategorijose.

Po šio pasikalbėjimo mano nuotaika pakilo. Ėmiau atidžiau stebėti varžybas. Vyko moterų porinių dviviečių valčių lenktynės. Pirmavo amerikietiška

valtis. Jai laimėjus, nutariau nueiti ir pasveikinti.

Kai tą padariau ir susiruošiau keliauti toliau, staiga išgirdau tą patį klausimą: "Ar tu lietuvis?" Negalėjau tikėti savo ausimis. Ar tikrai taip nugirdau?

Priejo viena irklautojų, pasisakė esanti lietuvė ir mudu pradėjome šnekėtis. Jos vardas Mary Obidinski, kartu su ja buvo jos mama, abi gimusios Amerikoje, New Yorke. Mama ištekojo už lenko, gerai kalba ir skaito lietuviškai.

Mary Obidinski, poroje su Catherine Humbelt, laimėjo pirmą regatos dalį ir buvo kvalifikuotos sekančioms dviem dalims, vyksiančioms šią vasarą Ispanijoje ir Austrijoje. Šiuo metu jos yra geriausios Amerikos dvivietės valties irklautojos, pralenkusios antrąją komandą 15 sekundžių. Pasaulyje

šiuo metu jos yra tarp 4 ir 6 vietos.

Šią vasarą jos dalyvaus Amerikos pirmenybėse, o užbaigs sezoną Lucerne, Šveicarijoje, kur vyks pasaulio irklavimo pirmenybės.

Šių 25-mečių sportininkų svajonės, pastangos ir visi darbai nukreipti į vienintelį tikslą - patekti į Amerikos olimpinę komandą ir dalyvauti 2004 metų olimpinėse žaidynėse Graikijoje. Obidinski ir Humbelt pastoviai treniruojasi Amerikos rinktinės komandoje Princeton, New Jersey.

Taigi, balandžio 27 diena, prasidėjusi taip liūdnai, baigėsi su linksma nuotaika ir didele pasididžiavimu, jog mūsų, lietuvių, yra trys milijonai ir mes susitinkame visur ir netikėtai.

Rimas Gedeika

Baltijos šalių stojimas į NATO - svarbiausia Rusijos problema

(atkelta iš 1 psl.)

karinių požiūrių", bet, straipsnio autorių nuomone, "praėjus 10 metų po SSRS subyrėjimo šis įvertinimas jau pavėlavo. Tačiau iki šiol NATO uždaviniai tebėra tie patys".

Straipsnio autorių nuomone, Rusijos įtraukimas į Aljanso plėtrą ateityje labiau atitiktų G. W.Busho pareiškimus atsakyti šaltojo karo laikų mastymo nei siekimas apriboti šį procesą Baltijos šalių priėmimu į NATO.

Laikraštis primena, kad gegužę Čekijos prezidentas Vaclavas Havelas karštai pa-

ragino plėsti NATO, pabrėždamas, kad "NATO turi nusidriekti nuo Aliaskos Vakarose iki Talino Rytuose".

"Kitaip sakant, Rusija į jį neįeina. Ar tai nėra tas pats šaltojo karo laikų mastymas, kurio, G.W.Busho nuomone, mes turime atsakyti?", - klausia "Financial Times".

"Taigi iš tokios G.W.Busho pozicijos išplaukia, kad Rusija taip pat turi įeiti į NATO, ir NATO iš tikrųjų turi tapti visos Europos saugumo struktūra - nuo Vankuverio iki Vladivos-toko", - rašo laikraštis.

BNS

A.†A.

BRONIUI BALČIŪNUI

mirus, nuoširdžiai užjaučiame jo sūnus dr. RYTĮ ir dr. ALGIMANTĄ, jų šeimas ir artimuosius.

Alfonsas ir Donata Samušiai

DARBININKAS



341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Šis yra pirmasis "Darbininko" numeris po atstogų. "Darbininkas" neišėjo liepos 6 ir liepos 13 d.

Lietuvių susiartinimo šventė - metinis piknikas Nekalto Prasidėjimo Seserų vienuolyno sodyboje, Putnam, CT, šiemet įvyks sekmadienį, liepos 22 d. Dėl daugiau informacijų žiūr. skelbimą šio puslapio apačioje.

Viešpaties Atsimainymo parapijos žinios

Išpažintys klausomos kiekvieną šeštadienį nuo 4 v. v. iki 4:45 v. v. anglų arba lietuvių kalbomis.

Kun. Vyt. Volertas birželio 23 d., 5 v. v. dalyvavo Brooklyno vyskupijos Katalikų Imigracijos Centro 30 metų veiklos Padėkos mišiose. Pagrindinis celebrantas buvo kardinolas Anthony Bevilacqua, buv. Brooklyno vyskupijos Katalikų Emigracijos Centro steigėjas ir pirmas jo direktorius.

Parapijos sportininkų vakarienė įvyko birželio 23 d. parapijos salėje po 5 v. v. mišių. Buvo atžymėtas kiekvienas atletas, kuris dalyvauja mūsų sporto programose.

A. a. New Yorko arkivyskupui kardinolui John O'Connor (kuris mirė 2000 m. gegužės 3 d.) buvo suteiktas pomirtinis Congressional Gold Medal (aukščiausias pagerbimas) liepos 10 d. Aukso medalį iš prezidento George W. Bush rankų priėmė kardinolo sesuo Mary Ward Šv. Patriko katedroje pagerbimo ceremonijos metu 4:15 v. v.

Apreiškimo parapijos žinios

Kun. Petras Smilgys iš Romos atvyko į mūsų parapiją ir čia išbus iki rugpjūčio 12 d. Jis sekmadieniais aukos 10 val. lietuviškas mišias ir nuo 9:30 val. (prieš mišias) klausys išpažinčių.

Vytautas Landsbergis, jr., liepos 8 d. Apreiškimo par. salėje parodė savo susuktą filmą apie Vilių Orvidą. Filmas tęsiasi visą valandą ir žiūrovai turėjo progos susipažinti su šiuo originaliu žemaitijos skulptorium. Šiame filme Orvidas pats pasakojo apie savo darbus. Tai buvo dvi savaites prieš jo staigią mirtį 1990 metais.

Vysk. P. A. Baltakio, OFM, kalendorius

Liepos 25 - grįžta iš atostogų į savo rezidenciją Pranciškonų vienuolynė Brooklyn, NY.

Rugpjūčio 3 - 25 - Europa: Šventės; Kunigų šventinimai Lietuvoje; Gardino lietuvių lankymas; P.L.B. pirmininkų metiniai posėdžiai Seinuose.

Lietuvių Katalikų Religinės Šalpos metinės loterijos laimikių traukimas įvyko š. m. birželio 24 d. Apreiškimo par. apatinėje salėje, kur tą dieną buvo atžymėta a. a. kun. Jono Pakalniškio pirmosios mirties metinės. Dovanos atiteko: 750 dol. - dovana (sudėtinė) anoniminio aukotojo ir Matusaičių šeimos iš Livingston, NJ, laimėjo Margaret B. Towers iš Wilmington, DE. 500 dol. - dovana Aldonos Stumway iš Worcester, MA, laimėjo Aušra Babickienė iš Richmond Hgts, OH. 250 dol. - dovana Kirkylos ir Remezos kompanijos, Manhasset, NY, laimėjo John Gelenites iš Mahanawkin, NJ. 100 dol. - dovana Irenos ir Jim Baird, Oak Ridge, NJ, laimėjo Ken ir Katie Kibort iš Smithton, IL. LKRŠ nuoširdžiai dėkoja visiems, prisidėjusiems prie šios loterijos igyvendinimo: laimikių mecenatams ir dosniai atsiliepiusiems aukomis už loterijos bilietelius, kurių dėka bus galima toliau remti Lietuvos dvasinį, moralinį ir socialinį atgimimą. (sk.)

Konstancija Tylienė, gyv. Washington, DC, mirė š. m. birželio 15 d. savo vasarvietėje Rehoboth, DE, eidama 95-tus metus. Buvo kilusi nuo Jurbarko. Baigė Vytauto Didžiojo universitetą Kaune, dirbo dantų gydytoja Raseiniuose, vėliau Kaune. Drauge su vyru arch. Adolfu Tylium 1941 m. pasitraukė iš Lietuvos. Kurį laiką gyveno Ispanijoje, vėliau - Kolumbijoje, Kanadoje ir JAV. Domėjosi Lietuvių Bendruomenės veikla, gausiai prenumeravo lietuvišką spaudą, rėmė įvairius fondus. Nuliūdimo liko dukra Kristina ir žentas Kazys Škirpai, anūkai Aleksas Rimas ir Viktorija Rūta bei giminės Lietuvoje. Palaidota Washingtono Cedar Hills kapinėse.

Žemaičių Kalvarijos praeitis ir ateitis Didžiųjų jos atlaidų proga

PAULIUS JURKUS

(atkelta iš 2 psl.)

das ir giesmes, kad jų turinyje būtų ir Kristaus kančia, ir žmonių vargai suminėti - krikščionio kelionė per gyvenimo vargus į dangų.

Vyskupas Tiškevičius čia prie Varduvo įkūrė ir dominikonų vienuolyną, kad šventovė būtų saugoma; per maldą, per Kristaus kančios apmąstymą stiprinamas žmonių tikėjimas. Jis apdovanojo vienuolyną įvairiais turtais, kad išsilaikytų.

Jo įkurtoji šventovė palietė visą žemaitiją. Žmonės įprato čia keliauti, su procesijom vykti į šventąją vietą. Nepriėjo žmonės tik vyskupo Jurgio Tiškevičiaus vietovės naujas pavadinimas - Naujoji Jeruzalė. Žmonės tą vietovę pavadino Žemaičių Kalvarija. Tokiu vardu iš tos tolimos senovės ji pasiekė ir mūsų laikus.

Kalvarijos reikšmė

Lietuvos istorijoje ypač vargingi buvo 18-to amžiaus pabaiga ir visas 19-tas amžius. Tai tamisiai Lietuvos laikai, didžiojo vargo laikai!

Jungtinė Lietuvos ir Lenkijos valstybė neišsilaikė. Bajorija turėjo visas teises ir privilegijas. Dvaruose ji puotavo, šoko, linksminosi, medžiojo. Valstybė taip nusilpo, kad ją 1795 m. okupavo kaimynai: rusai, prūsai, austrai. Lietuva atiteko Rusijai. Lietuviškiausia išliko žemaitija, tas didelės valstybės kampelis. Bet ir čia buvo didelė baudžiava. Žmonės buvo palikti savo vargai. Juos palaikė tik gilus religingumas. Todėl žmonės taip uoliai lankė šią žemaitijos šventovę - Kalvariją. Čia atsirado ir religinių paveikslų, knygų, kuklių pramogų.

Čia 19-to amžiaus pirmoje pusėje buvo išpuoselėta lietuviškoji religinė grafika - sukurta daug medžio raižinių. Atvyko čia ir visokie pirkkliai su įvairiomis naujovėmis. Kai prasidėjo tautinis atgimimas, kai atsirado lietuviška spauda, čia buvo didžiausias tos spaudos centras. Tokiu būdu ėmė stiprėti ir tautinė samonė.

19-to amžiaus pradžioje vienuoliai dominikonai čia įkūrė mokyklą - gimnaziją. Pradžioje veikė 4 klasės, paskui pilna gimnazija - pagal to meto lygį - 6 klasės.

Nors dėstomoji kalba buvo lenkų, bet mokykla žmones lavino, juos švietė. Žemaičiai veržėsi į mokslą, nugalėdami ir kalbinius sunkumus, patys greitai įsijungdami į lietuvišką tautinį atgimimą.

Du didieji

Nežinia dabar, kas buvo toje Kalvarijos mokykloje, bet buvo ten vienas asmuo, kuriam labai rūpėjo rusų okupuota Lietuva. Jis lietuviškumą sugebėjo perduoti mokiniams.

Iš tų žemaičių Kalvarijos mokinių išsiskiria du - Simonas Daukantas ir Motiejus Valančius, pirmosios lietuviškosios kultūros gerbė, pranešamos vitišms, kad tauta bunda, ir ji atbus.

Abudu jie buvo liaudies žmonės, ne kilmingieji. Jie negalėjo baigti aukštojo mokslo, tad abu turėjo suklustoti, išigyti bajorystės dokumentus. Ir juos įsigijo. Daukantas Kaune nusipirko savo bajorystę, o Valančiaus gimimo metrika buvo suklustota, buvo įrašyta, kad jis bajoras.

Abudu parengė kelių lietuvių tautiniam atgimimui. Daukantas buvo istorikas. Jis pirmas Lietuvos istoriją parašė lietuviškai ir pasakė: *Lietuvi, čia tavo žemė!*

Valančius lietuvių tautai padarė keturis didelius darbus, kurie tautą jau pabudino, ir ji tapo lietuviška:

Valančius berašė tautą išmokė skaityti ir rašyti. Tada savo raštin-



Taip atrodo Dievo Motinos paveikslas be jokių papuošalų. Aplink Marijos galvą - 12 žvaigždžių vainikas. Čia yra ne nuotrauka, o senas grafikos piešinys.

gumu Lietuva pralenkė daugel kitų tautų, kurios visą laiką buvo laisvos;

Valančius tautą nublavino. Girtuokliavimas buvo labai įsigalėjęs. Valančius su dideliu uolumu platino blaivystę. Sakydavo pamokslus ir skelbdavo visiems, kad "arielka" mirė. Tada skambindavo visi bažnyčios varpai, ir žmonės prisiekdavo nebegerti;

Valančius pirmasis sukūrė lietuvių beletristinę dailiąją literatūrą, parašė pirmas literatūrines knygas, kurias žmonės metų metais skaitė;

Valančius, kai rusai uždraudė lietuvišką spaudą, jos spausdinimą suorganizavo prūsiose, suorganizavo ir pirmuosius knygnešius šią literatūrą slapta gabenti į Lietuvą. Tai išaugo į didelį slaptosios spaudos judėjimą, kuris baigėsi spaudos laisvės gražinimu ir Lietuvos nepriklausomybės atstatymu.

Niekas dabar ir neprisimena, kad šio didelio tautinio judėjimo šaknys, pirmoji pradžia kilo tame mažame miestelyje.

Sovietinės okupacijos metu

Nepriklausomos Lietuvos laikais laisvai čia reiškėsi religinis auklėjimas, tautinis menas, sava spauda.

Visa tai buvo jau nepakeliama sovietinei okupacijai. Ji pakeitė ir vietovės vardą iš Žemaičių Kalvarijos į Varduvo. Visokiais būdais stabdė, naikino žmonių religingumą. Per didžiąją Kalvarijos šventę, miestelį apsupdavo sovietų pareigūnai, gaisrininkų daliniai net iš Leningrado, registruodavo kiekvieną įvažiuojantį automobilį.

Iš Kryžiaus kelių koplyčių išnešė net 7 religinius paveikslus. Atgavus laisvę, žmonės tuoju suorganizavo jų pakaitalus.

Sovietai buvo nusprendę traktoriais nugriauti visas koplyčias ir sulyginti su žeme. Žmonės tai pajuto, ir visi iš visų kelių ir vietų keliavo į Žemaičių Kalvariją gelbėti savo istorijos, savo tautos relikvijų, aplink visas koplyčias sugulė žmogus prie žmogaus. Žemaičiai savo kūnu užtvėrė kelią bolševikiniam traktoriams.

Suvažiavo traktoriai ir propagandistai, bet nedrįso važiuoti per žmonių kūnus ir pasiekti savo barbariškų tikslų. Didžiosios grumtynės buvo baigtos pa-

vergtųjų laimėjimu. Visa tai smulkiai papasakojo viena dalyvė, atvykusi čia lankyti savo giminių.

O kas dabar?

Laisvė sugrąžinta suvargusiai tautai. Bažnyčiai suteiktas net bazilikos titulas. Bažnyčia atrodo švari, prižiūrima. Senieji atlidai - Didžioji Kalvarija - švenčiama iškilmingai, bet nebėra tos didybės, tų didžiųjų mostų. Praeitės palikimas, tiek metų išsaugotas, dabar pamirštas.

Dabar dar visus jaudina, kodėl nuo Marijos didžiojo paveikslo, nuo Marijos galvos, nuimtas 12 žvaigždžių vainikas. Jis per visus amžius puošė Marijos galvą. Juk ir giesmėse ir paveiksluose tas vainikas vaizduojamas, o čia Vilniaus restauravimo dirbtuvės suniekino mūsų tautos brangiausią ir svarbiausią papuošalą. Argi niekas ir nepasigenda šio 12 žvaigždžių vainiko?

Šventovė yra žemaičiams ir visai Lietuvai brangi ir svarbi. Jos vyskupas turėtų ją globoti. Jos priežiūrai reikia specialaus komiteto, kuris vietovės orumą išlaikytų, ji puoštų, panaudodamas žemaičių meno tradicijas.

Atėjusi tokį ilgą kelią iš mūsų istorijos, negi dabar ji bus apleista ir užmiršta!

Parduodamas automobilis 1993 m. Buick LeSabre Sedan 4D, pravaž. 110 tūkst. mylių, gerame stovyje. Parduoda LR Generalinis konsulas New Yorke. Dėl sąlygų kreiptis darbo dienomis 10 v. r. - 4 v. v. tel. (212) 354-7840 (iki liepos 27 d.). (sk.)

Prie Trakų parduodama sodyba (1,7 ha) gražioje vietoje. Mūrinis dviejų aukštų namas; yra rūšys, garažas, pirtis, baseinas, židynys, sodas. Namo nuotraukos: <http://lthome.scierranet.com> Tel/Fax: 1 215-464-7069; E-mail: nicholas@scierranet.com

Vedusiųjų pora iš Lietuvos ieško darbo. Gali prižiūrėti sodybą, namus, vaikus, ligonius, šeiminkauti. Skambinti po 6 v. v. (404) 277-0406. (sk.)

Lietuvoje - Trakų mieste prie ežero parduodamas dešimties metų senumo keturių kambarių namas su virtuve ir vonia. Skambinti po 9 val. vakaro 201-692-8689. (sk.)

SKELBIMAI

27 centai skambinant į Lietuvą, 5,5 cmt. JAV. 24 val. per parą, 7 dienas per savaitę, 6 sekundžių intervalai. Jokių mėnesinių mokesčių. Tikslus apskaičiavimas. Kokybiškiausias ryšys. Paslauga be apgaulės. Kreipkitės vakarais į TRANSPORT atstovą su 8 metų patirtimi tarptautiniuose ryšiuose. Tel. 708-386-0556. TRANSPORT - patikimiausias ryšys su Lietuva bei visu pasauliu!

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping - maintenance) bendrovės savininkas Washington, DC, ieško dviejų darbininkų, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373.

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, lietuviškoje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų globoje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT 06277.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojos:

Mrs. Mrs. Kestutis Gobuzas aukoja **Apolonijos Butas** atminimui - 20 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Pažymėkite, kad tai Jūsų aukos Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Vyresnio amžiaus moteris iš Lietuvos ieško darbo. Gali tvarkyti ir valyti namus, slaugyti ligonius, šeiminkauti. Sutinka dirbti kad ir keletą dienų savaitėje. Skambinti (718) 352-4351 - po 6 v.v.; (718) 461-7461 (visą dieną (sk.).

SIŪLOMI geri darbai moterims dirbti vaikų auklėmis arba namų šeiminkėmis. Atlyginimas nuo 350 dol. iki 450 dol. savaitė. Galima gyventi šeimose. Būtinai minimalus anglų kalbos mokėjimas. Skambinti Joanai 718-894-1352. (sk.)

Parduodami "Foje" grupės (Mamontovas) muzikiniai CD po 15 dol. Skambinti (732) 522-2581. (sk.)

Atlantic Express Corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, vėl priims siuntinius šeštadienį, liepos 21 d., nuo 12 iki 1 val. p.p. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. 1-888-205-8851.

"VILTIES" siuntinių agentūra praneša, kada vėl paims siuntinius Brooklyn. Mūsų atstovas yra Alg. Jankauskas, tel. (718) 849-2260. Susitarus paims siuntinius iš namų.

Naujai atvykusiems lietuviams surandame darbus, padedam susitvarkyti dokumentus (vairuotojų pažymėjimą, asmens identifikacijos kortelę ir t.t.). Padedame pigiau nusipirkti automobilius. Kreiptis tel. (917) 568-8496 (dieną); (908) 964-4741 (vak.). (sk.)

Parduodu pilną komplektą Lietuvių Enciklopedijos (išleista Bostone). Skambinti tel. (718) 386-5450. (sk.)



sekmadienį, liepos 22 d.

Nek Pr. Marijos Seserų vienuolyno sodyboje
PUTNAM, Connecticut

METINIS PIKNIKAS

Lietuvių Susitikimo Šventė

11:00 Koncelebruotos Šv. MIŠIOS

- Pagrindinis celebrantas:

Kunigas Tomas Karanauskas
- naujas vienuolyno kapelionas

12:00 VAIŠĖS, užsiėmimai

3:00 Neringos stovyklautojų PROGRAMA

- Vėliavų nuleidimas

4:00 Didžiųjų dovanų TRAUKIMAS

4:30 MALDOS VALANDĖLĖ koplyčioje

Atvykite pabendrauti ir pasidžiaugti - pasikvieskite ir savo draugus!